БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Совэдэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 15 (7923)
ЯНВАРИИН 18
СРЕДА
1956 он

Сэн 20 мүнгэн.

СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ зургаадахи табанжэлэй түсэбэй гол шухала зорилгонууд гэбэл, хүндэ промышленностиие булюу ехээр хүгжөөһэнэй үндэһөөр, техническэ саг үргэлжын дэбжэлтэ ба ажалай бүтээсын ургалта туйлажа, саашадаа арадай ажахын бүхы һалбаринуудай түгэс ургалта хангаха, хүдөө ажахын үйлэдбэриие эрид ехээр хүгжөөн дэбжээхэ, тэрэнэй үндэһөөр советскэ арадай материальна ажана байдалые ба культурна хэмжээе нилээд ехээр дээшэлүүлхэ ябадал туйлаха шухала.

КПСС-эй ЦК-гэй проект

СССР-эй арадай ажахые 1956—1960 онуудта хүгжөөхэ зургаадахи табанжэлэй түсэб тушаа

КПСС-эй XX СЪЕЗДЫН ДИРЕКТИВЭНУУД

СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ табадахи табанжэлэй түсэбөөр партиин XIX съездын тогтоол [..]һон даалгабаринууд амжалтатайгаар дүүргэгдэ[..] гэжэ Советскэ Союзай Коммунистическэ пар[тиин] XX съезд тэмдэглэнэ.

[Үн]гэрэгшэ табанжэлэй турша соо СССР-эй про[мыш]ленностиин бүтээн гаргадаг зүйлнүүд 85 про[цен]тээр ехэ болоо, үйлэдбэриин хэрэгсэлнүүдые бү[тээн] гаргалга 91 процентээр нэмээ, тиихэдэ 1955 [он]до бүтээгдэһэн машинануудай ба үйлэдбэрилэг[дэһэ]н металлай ниитэ хэмжээн 1950 онойхиһоо 2,2 [дах]ин ехэ болоо. 1940 онойхиһоо 3,2 дахин ехэ про[мыш]ленна продукци 1955 ондо үйлэдбэрилэгдөө. [Хүн]дэ промышленностиин шухала шухала продук[циин] талаар — буладай, прокадай, нүүрһэнэй, неф[тиин], электроэнергиин, цементын, алюминиин, ав[том]обильнуудай, тракторнуудай ба бусад олон ян[зын] продукциин талаар табадахи табанжэлэй [даа]лгабаринууд үлүүлэн дүүргэгдээ.

Ороо̂hо таряа, малажалай продуктнуудые бүри [ехэ]ээр үйлэдбэрилдэг болохын тула Парти, Прави[тел]ьствын зүгһөө ехэ хэмжээ-ябуулганууд бэе[лүү]лһэнэй ашаар, социалистическэ хүдөө ажахын [үлү]д ехэ дэбжэлтэ туйлаха арга нүхэсэл хангатдаа. [Хаг]дэ ба боро газар элдүүрилһэнэй ашаар ороо̂hо[той] культуранууд 1950 онойхиһоо 24 миллион шахам гектар үлүүгээр 1955 ондо таригдаһан бай[на]. Хүдөө ажахын гол культуранудай валовой [хура]сань дээшэлээ, малажалай продуктнууд бүри [ехэ]ээр үйлэдбэрилэгдэдэг болоо.

[Хүн]дэ индустримнай амжалтатайгаар хүгжэжэ, [хүдө]ө ажахын продукци улам ехэ болож‍о, арадай [хэрэ]глэдэг зүйлнүүдые үйлэдбэрилгээ табанжэлэй [турш]а соо 76 процентээр нэмээхэ арга олгогдоо. [Тоо]һоо харахада, дайнай урда тээхи хэмжээн хоёр [дахи]һаа ехээр үлүү гараһан болоно. Транспортын [тала]ар табанжэлэй түсэбэй даалгабаринууд үлүүлэн [дүү]ргэгдээ. Техникэеэ хододоо нарижуулан һай[жар]уулһанай, үйлэдбэриин эмхидхэлые һайжаруул[һан]ай ба социалистическэ мүрысөө дэлгэрүүлһэнэй [ашаг]һөөр промышленностьдахи, хүдөө ажахыдахи, [тран]спорт дээрэхи ажалай бүтээсэ бүри ехэ болоо. [Таб]адахи табанжэлэй туршада СССР-эй нацио[наль]на доход 68 процентээр нэмээ, хүдэлмэришэн ба [алб]ахаагшадай бодото салин хүлһэн 39 процент, [тии]хэдэ колхознигуудай бодото олзо доход—50 [про]центээр нэмээ. Розничнэ эд товарай эрьесын та[лаа]р табанжэлэй түсэбэй даалгабаринууд үлүүлэн [дүү]ргэгдээ. Советскэ наука болон культура амжал[тата]йгаар хүгжөө.

[Тии]хэ зуура, ажахын зарим һалбаринуудта горь[ёо]һон дутуу дунданууд бии байна гэжэ КПСС-эй [XX] съезд тэмдэглэнэ. Промышленностиин зарим [һал]баринуудай хүгжэлтэнь арадай ажахын улам ур[гаж]а байгаа эрилтэһээ гээгдэнэ. Хүдөө ажахын про[дук]ци үйлэдбэрилгөөр табанжэлэй түсэбэй даалга[бари] дутуу дүүргэгдээд, хүнгэн ба эдеэ хоолой про[мыш]ленностиин һалбаринуудай хүгжэлтые, арадай [хэр]эглэлэй эд товар бүтээн гаргалгые һаатуулһан [бай]на.

[Мү]нөө сагай наукын болон техникын шэнэ шэнэ [бүтэ]элтануудые нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлхэ ба ашаглаха талаар үйлэдбэриин хэдэ хэдэн һалбаринуудта гээгдэл тохёолдоо; промышленность, хүдөө ажахы, транспорт ба барилгадахи механизациин болон автоматизациин хэмжээн үшөөл дутамаг байна.

Промышленностьдахи ба барилгадахи ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ даалгабари дутуугаар дүүргэгдээ, продукци бүтээхын тулада үшөөл тон ехэ хүсэн гаргагдадаг байһаар.

Табадахи табанжэлэй түсэбые дүүргэһэнэй ашаар ороной экономическа хүсэ шадал улам ургаад, ажахын социалистическэ системэ бүри ехээр бэхижээ, советскэ арадай байдал улам һайжараа, культурна хэмжээн дээшээ болоо, арадай демократиин оронуудтай СССР-эй ажахын холбоо барисаан үргэдхэгдөө, Советскэ Союзай ба бүхы социалистическэ лагериин уласхоорондын байдал бэхижээ.

Советскэ Союзнай хүсэн түгэс, бүхы талаараа хүгжэһэн социалистическэ үйлэдбэритэй, хэзээ хэзээнэйхиһээ һурагтүй ехэ материальна ресурстай, мэргэжэлээр һайн кадрнуудтай болонхой.

Ниитын үйлэдбэри хүгжөөхэ хэрэгтэ туйлаһан амжалтамнай арадай бүхы ажахын бата үндэһэ һуури болгошо үйлэдбэриин хэрэгсэлнүүдые бүтээлгэеэ эршэмтэй түргэнөөр хүгжөөхэ, мүн арадай хэрэглэлэй зүйлнүүдые үйлэдбэрилхэ, ниитын баялигые ехээр арьбадхаха, тиигээд манай орон дотор коммунистическэ общество байгуулха замаар урагшаа үшөө холо дабшаха арга боломжо Советскэ гүрэндэ олгоно.

СССР-эй экономическа гол зорилгые — бүтээн гаргагдаһан продукциин хүн бүхэндэ хүртэсын талаар эгээн хүгжэнги капиталистическэ оронуудые хүсэхэ ба урдань орохо хэрэгые түүхэтэ богонихон болзор соо амгалан ёһоной экономическа мүрысөөгөөр шиидхэхын тула шухала бүхы услови мүнөө Советскэ орондо бии гэжэ Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XX съезд тоолоно.

СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ зургаадахи табанжэлэй түсэбэй гол шухала зорилгонууд гэбэл, хүндэ промышленностиие булюу ехээр хүгжөөһэнэй үндэһөөр, техническэ саг үргэлжын дэбжэлтэ ба ажалай бүтээсын ургалта туйлажа, саашадаа арадай ажахын бүхы һалбаринуудай түгэс ургалта хангаха, хүдөө ажахын үйлэдбэриие эрид ехээр хүгжөөн дэбжээхэ, тэрэнэй үндэһөөр советскэ арадай материальна ажана байдалые ба культурна хэмжээе нилээд ехээр дээшэлүүлхэ ябадал туйлаха шухала.

Зургаадахи табанжэл хадаа Советскэ ороной үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые саашадань айхабтар хүсэтэйгөөр хүгжөөхэ, үйлэдбэриин техническэ бүри дээдэ хэмжээндэ арадай ажахын дамжан орохо табанжэл, бүхы хүдэлмэриин шанарай талаараа ехээр һайжарха ба ажахын хүтэлбэриин улам мэргэжэхэ табанжэл болохо ёһотой.

Партиин, советскэ арадай урда табигдаһан гол шухала зорилгонуудые үндэһэ болгожо, Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XX съезд СССР-эй арадай ажахые 1956—1960 онуудта хүгжөөхэ зургаадахи табанжэлэй түсэб тушаа иимэ директивэнүүдые хараална гэбэл:

I. Промышленностиин талаар

[1.] Табанжэл соохи промышленна продукциин ур[галт]ые 65 тухай процент болохоор тодорхойлхо.

[Х]ара ба үнгэтэ металлургиие, нефтяной, нүүрһэ[нэй] ба химическэ промышленностиие улам хүг[жөө]хэ, электростанцинуудые хамагһаа түргөөр ба[рих]а ябадал хангаха, машина бүтээлгын талаар, [ила]нгаяа техническэ эрхим станогуудые, кузнечно-[пре]ссын машинануудые, үйлэдбэрилгын автомати[ческ]а түхеэрэлгэ ба приборнуудые бүтээлгын та[лаа]р эршэмтэй түргэн ургалта хангаха ябадал — [пром]ышленностиин талаар зургаадахи табанжэл [соо] бэелүүлэгдэхэ түрүүшын ээлжээнэй зорилгонууд [юм] гэжэ тоолохо. Табанжэл соо үйлэдбэриин хэ[рэгс]элнүүдые үйлэдбэрилгээ («А» группа) 70 ту[хай] процентээр нэмээхэ.

[Ар]ын зондо хэрэгтэй эд товар бүтээдэг промыш[ленн]остиин саашадаа горьтойгоор хүгжэлгэ хангаха. Үйлэдбэрилгын хэрэгсэлнүүдые («Б» группа) та[ба]нжэл соо 60 тухай процентээр нэмээхэ гэжэ тог[тоо]хо.

2. 1960 ондо—зургаадахи табанжэлэй һүүлшын [жэ]лдэ—промышленна шухала шухала продукци үйлэдбэрилгын хэмжээе иимэрхүү хэмжээтэйгээр то[до]рхойлхо:

		1955 ондо үйлэдбэрилэгдэһэн зүйлнүүдэй хэмжээнтэй жэшэхэ процентээр
ХАРА МЕТАЛЛНУУД		
[Ш]эрэм	53 млн. тонно	159
[Бул]ад	68,3 млн. тонно	151
[Про]кат	52,7 млн. тонно	152
ТҮЛИШЭ БА ЭЛЕКТРОЭНЕРГИ		
[Нүү]рһэн	593 млн. тонно	152
[Неф]ть	135 млн. тонно	191
[Газ]	40 миллиард кубометр	388
[Эле]ктроэнерги	320 миллиард квтч.	188
[Т]эрэ тоодо [гид]роэлектроэнерги	59 миллиард квтч	255
ХИМИКАДУУД, МИНЕРАЛЬНА ҮТЭГЖҮҮЛГЭ		
Минеральна үтэгжүүлгэнүүд	19,6 млн. тонно	204
Каустическа содо	1000 мянган тонно	177
Кальцинированнэ содо	2.420 мянган тонно	168
МАШИНАНУУД БА ТҮХЕЭРЭЛГЭ		
Металлургическа түхеэрэлгэ	280 мянган тонно	163
Химическэ түхеэрэлгэ	208 мянган тонно	184
Нефтеаппаратура	120 мянган тонно	248
Ууралай ба газова турбинанууд	10,5 млн. квт	258
Гидравлическа турбинанууд	2,6 млн. квт.	173
Ууралай, газова ба гидравлическа турбинануудай генераторнууд	11 млн. квт	243
Металл отолдог станогууд	200 мянган штук	191
Кузнечно-прессын машинанууд	25,8 мянган штук	191
Приборнууд ба тэдэнэй запасной частьнууд	7 миллиард түхэригэй	347
Автомобильнууд	650 мянган штук	146
Тракторнууд	322 мянган штук	197
Хүдөө ажахын машинанууд	9,5 миллиард түхэригэй	162
Таряа хуряаха комбайннууд	140 мянган штук	292
Виндроуэрнүүд	50 мянган штук	20 дахин
Электровозууд	550 штук	284
Тепловозууд	1630 штук	12 дахин
Ашаанай магистральна вагонууд	52 мянган штук	151
Пассажирска магистральна вагонууд	2800 штук	1[illegible]
МОДОН БА БАРИЛГЫН МАТЕРИАЛНУУД		
Барилгын модон (зөөлгэ)	264 млн. кубометр	134
Хюрөөдэмэл материалнууд	80 млн. кубометр	138
Цемент	55 млн. тонно	245
Шифер	3.050 млн. условно плиткэ	205
Сонхын шэл	155 млн.кв. метр	156
АРАДАЙ ХЭРЭГЛЭЛЭЙ ЗҮЙЛНҮҮД		
Хлопчатобумажна бүд	7270 млн. метр	123
Ноо̂hон бүд	363 млн. метр	145
Лён бүд	556 млн. метр	182
Торгон бүд	1074 млн. метр	204
Хэмэл волокно	330 мянган тонно	299
Оёмол зүйлнүүд	78 миллиард түхэригэй	152
Трикотаж дотор ба гадар хубсаһан	580 миллион штук	135
Гутал	455 млн. пар	153
Элдэб янзын часы	33,6 млн. штук	171
Радиоприёмнигууд ба телевизорнүүд	10,2 млн. штук	255
Гэр доторой холодильнигууд	635 мянган штук	420
Хубсаһа угааха машинанууд	528 мянган штук	610
Оёдолой машинанууд	3780 мянган штук	235
Мотоциклнууд	395 мянган штук	162
Велосипедүүд	4230 мянган штук	147
Саарһан	2722 мянган тонно	146
Мебель	14,6 миллиард түхэригэй	206
Песок-сахар	6530 мянган тонно	191
Мяхан (буйлуулагдаһан)	3950 мянган тонно	178
Загаһан	4200 мянган тонно	157
Малай тоһон, һүөөр хэгдэһэн бусад эдеэнүүд (һүн болгожо бодобол)	25 млн. тонно	1[illegible]
Ургамалай тоһон	1840 мянган тонно	165
Консервэ	5580 млн. условно банка	178

3. Электрификациин хэрэгые саашадань хүгжөөһэнэй, комплексно механизаци ба автоматизаци бэелүүлһэнэй, бүтээсэ ехэтэй шэнэ түхеэрэлгэ болон түрүү технологи нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлһэнэй, хуушарһан түхеэрэлгэ олоор һэлгэһэн, шэнэдхэн һайжаруулһанай үндэһөөр промышленностиин бүхы һалбаринуудтахи үйлэдбэриин техническэ хэмжээе улам дээшэлүүлхэ хэмжээ-ябуулгануудые үргэнөөр бэелүүлхэ.

4. Амгалан хэрэгтэ атомай хүсэ ашаглалгые зургаадахи табанжэл соо нилээд ехээр үргэдхэхэ. 1956—1960 онуудай турша соо бүхы дээрээ 2—2,5 миллион киловатт хүсэтэй атомна электростанцинуудые бариха. Атомна электростанцинуудые өөртөө түлишын базагүй районуудта түрүүшын ээлжээндэ бариха. Транспортын талаар хэрэглэгдэхэ атомай хүсэтэй түхеэрэлгэнүүдые тодхохо хүдэлмэри эрхилхэ. Атомна двигательтэй ледоколнуудые бариха. Радиоактивна элшын хүсые промышленностьда, хүдөө ажахыда ба медицинэдэ саашадаа ашаглаха, тайлбарилан хэлэбэл — материалнуудай шанарые хинан шалгаха, ажал хүдэлмэри эрхилхэ ба тэрээниие автоматическа аргаар таарулха, мүн элдэб үбшэн тодорхойлон мэдэхэ ба эмшэлхэ хүдэлмэри үргэнөөр эмхидхэхэ. Научно-шэнжэлэлгын хүдэлмэридэ тэмдэгтэй атомуудые бүри ехээр хэрэглэхэ. Дозиметрическэ, радиометрическэ аппаратура болон хиналта хэхэ ба ударидаха приборнуудые бүри олоор бүтээн гаргадаг болохо.

5. Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, үйлэдбэриингөө хүсые эрхим һайнаар ашаглаха, хуушарһан түхеэрэлгэнүүдые шэнэдхэн һайжаруулха ба һэлгэхэ, дутуу дундануудаа зайсуулха, тэрэшэлэн предприятинуудаа бүри һайнаар хүдэлмэрилүүлхэ, продукци нэгэ жэгдээр бүтээн гаргаха, материально-техническэ хангалгын ба үйлэдбэреэ түсэблэлгын хэрэг һайжаруулха зэргээр—ашаглагдажа байгаа предприятинуудай продукци бүтээн гаргалгые нилээд ехээр нэмээхэ.

Ехэ болгохо гэжэ хараалһанайнгаа: буладай — 47 процентһээ бага бэшые, шэрэмэй—35 процентһээ, хара металлнуудай—прокадай—40 процентһээ, сэбэр зэдэй—42 процентһээ, цинкын—47 процентһээ, сагаан туулганай—34 процентһээ, алюминиин —20 процентһээ, никелиин—60 процентһээ, нүүрһэнэй—35 процентһээ, сэбэр нефтепродуктын—25 процентһээ, аммиагай—34 процентһээ, каустическа содын—53 процентһээ, кальцинированнэ содын—30 процентһээ, автомашинануудай—24 процентһээ, гидравлическа турбинануудай—54 процентһээ, трансформаторнуудай—64 процентһээ, металл отолдог станогуудай—65 процентһээ, автомобильнуудай — 55 процентһээ, тракторнуудай—69 процентһээ, экскаваторнуудай—48 процентһээ, химическэ түхеэрэлгын—35 процентһээ, электровозуудай—40 процентһээ, пассажирска вагонуудай — 89 процентһээ, кузнечно-прессын машинануудай—29 процентһээ, цементын—32 процентһээ, шиферэй—56 процентһээ, зөөлэн хушалтын—27 процентһээ, сонхын шэлэй —86 процентһээ, картоной—12 процентһээ, саарһанай—56 процентһээ, ноо̂hон бүдэй—39 процентһээ, лён бүдэй—56 процентһээ, арһан гуталай—36 процентһээ, песок-сахарай—63 процентһээ, мяханай —63 процентһээ, консервын—51 процентһээ, ургамалай тоһоной — 64 процентһээ бага бэшые үйлэдбэреэ эрхим һайнаар эмхидхэжэ ба үйлэдбэриин бүхы хүсые ашаглаһанай ашаар абаха.

6. Түүхэй эд, түлишэ, электроэнерги, металл ба бусад материальна ресурснуудые бүри ашагтай һайнаар гаргашалха, түүхэй эдүүдые буйлуулан болбосоруулхадаа комплексно арга хэрэглэхэ, түүхэй эд ба материалнуудые гаргашалха нормо бага болгохо, шухаг ба үнэтэ түүхэй эд, материалнууд болон үнгэтэ металлай орондо ондоо зүйлнүүдые хэрэглэдэг арга олохо. Хоёрдохёо хэрэглэгдэхэ түүхэй эд, шэнэ түхэлэй арьбан материалнуудые үйлэдбэридөө бүри ехээр хэрэглэхэ. Үйлэдбэрилхэ үедэ, илангаяа голодоһонһоо болож‍о, материалай гээгдэлгые эрид ехээр хороохо.

7. Ажалай бүтээсэ улам дээшэлүүлһэнэй, түүхэй эд, материал, түлишэ ба электроэнерги багаар гаргашалдаг болоһоной ашаар, захиргаанай-управленческэ болон бусад нэмэлтэ гаргашануудые нилээд хорооһоной үндэһөөр промышленна продукциин өөрынь үные табанжэл соо 17 процентһээ доошо бэшээр химдаруулха.

8 Хүдэлжэ ба баригдажа байһан предприятинуудай минерально-түүхэй эдэй базануудые хэрэгтэй зэргээрнь үргэдхэхэ, түбхын түрүүн ороной зүүн районуудтахи промышленностиие улам хүгжөөхын тула шухала ашагта малтамалнуудай шэнжэгдэһэн нөөсын резерв бии болгохо хэмжээтэй геологическа шэнжэлгын хүдэлмэри 1956—1960 онуудта ябуулха.

Шэнжэлэгдэһэн түмэрэй рудагай ба никелиин баян запасай талаар табанжэлэй эхиндэ байһанайнь 30—35 процентын хэмжээтэй, зэдэй, бокситдай, титанай, фосфоридай ба борно хэрэгсэлэй 40—45 процентын, ниобиин 50—55 процентын, сагаан ба хара туулганай 55—60 процентын, молибденэй 65—70 процентын, ртутиин 75—80 процентын, нефтиин 65—70 процентын хэмжээтэй ургалта, тэрэшэлэн энергетическэ нүүрһэтэй шахтануудай талмайн хүсэнэй талаар 35—40 процентын, коксо болодог нүүрһэтэй талмайн хүсэнэй талаар—40 процентһээ бага бэшэ хэмжээтэй ургалта хангаха.

Ороной зүүн районуудта нефтьтэй, газтай, үнгэтэ ба шухаг металлнуудтай, титантай, ферромарганец үйлэдбэрилхэ марганцева рудатай шэнэ газарнуудые бэдэрхэ хүдэлмэри бүхы хэмжээгээр үргэдхэхэ. Донецкэ, Печорско, Кузнецкэ ба Урда-Якутска бассейнүүдтэхи кокс болодог нүүрһэнэй, Казахстандахи үнэһөөр бага ба кокс болодог нүүрһэнэй, Союзаймнай Европейскэ хубидахи, Урал ба Дунда Азидахи энергетическэ нүүрһэнэй шэнэ шахтануудые бэлэдхэхэ геологическа шэнжэлэлгын хүдэлмэри бүри эршэмтэйгээр ябуулха.

9. **Хара металлургиин** талаар абабал, хара металлнуудые, илангаяа холисотой булад, бутархай сортын булад, дарамал ба хэблэмэл булад, зэр зэмсэг ба электротехническэ түхеэрэлгэ болодог буладуудые, биметаллическа лист ба профильна соргонуудые бүри эршэмтэй түргэнөөр бүтээхэ ябадал хангаха; хабтагар түмэр ба лентэ матаһан фасонтой хэрэгсэлнүүдые үйлэдбэрилгэ эмхидхэхэ. Багашаг холисотой булад, табанжэл соо, тухайлхада, 17 дахин, динамна булад—97 процент, трансформаторна булад—2,1 дахин, хабтагар прокат — 85 процент, тэрэ тоодо нимгээр хабтайлгагдаһан прокат — 2,2 дахин, хүйтөөр хабтайлган дабтаһан түмэр—4 дахин, бутархай сортын прокат—93 процент, дарамал булад—2,1 дахин, ехэ диаметртэй гагнамал соргонууд—2,7 дахин, булад проволоко—3 дахин, юрын проволоко — 2,4 дахин, тулга болохо түмэр — 4,4 дахин, хүйтөөр дабтаһан лентэнүүд — 76 процент, булад аргамжа—80 процент ехээр үйлэдбэрилдэг болохо.

1960 ондо электро-булад хайлуулгые 1955 онойхиһоо 79 процентээр, кокс шатаалгые—48 процентээр, түмэрэй руда малтан абалгые—59 процентээр нэмээхэ. 1960 ондо 73 миллион тонно хүрэтэр холимог агломерат үйлэдбэрилхэ.

СССР-эй Хара металлургиин министерствын талаар 1960 ондо доменно ферросплавуудые барандань кислород холижо хайлуулха, бүхы үйлэдбэрилэгдэһэн буладай 40 процент тухайе, тэрэ тоодо конвертернэ буладые, кислород хэрэглэн хайлуулха. Конвертернүүдтэ ба электропеэшэнгүүдтэ дуплекс-процесс хэрэглэн электро-булад үйлэдбэрилгэ эмхидхэхэ. Вакуум хэрэглэн булад хайлуулха ба эюулхэ арга бүри үргэнөөр дэлгэрүүлхэ. Центробежнэ ба таһалгаряагүй шахуугаар соргонуудые шудхаха, электролитическэ аргаар нимгэн түмэртэ туулга зайлаха хүдэлмэри улам үргэдхэхэ. Шанарыень һайжаруулха ба хэрэгтэй продукци ехээр гаргажа абаха зорилгоор буладые таһалгаряагүй эюулхэ эрхим арга үргэнөөр нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлхэ. Булад хайлуулдаг пеэшэнгүүдые галда дүрэсэгүй юумээр жэлэхэ хүдэлмэри хэжэ дүүргэхэ.

Капитальна барилга хэжэ, зургаадахи табанжэл соо, тухайлхада 16,8 миллион тонно шэрэм, 15,8 миллион тонно булад, 16,3 миллион тонно прокат, 84 миллион тонно түмэрэй руда бүтээн гаргахаар үйлэдбэри ашаглалгада оруулха. Жэбэрдэггүй булад ба галда шатасагүй сплавуудые үйлэдбэрилхэ хүсэеэ табанжэл соо 3,2 дахин, тэрэ тоодо галда шатасагүй сплавуудые 6 дахинһаа ехээр нэмээхэ. Метизнэ хоёр томо завод бариха ба ашаглалгада оруулха; 800 мянган тонноһоо доошо бэшэ матамал профиль үйлэдбэрилхэ хүсэтэй тусхай цехүүдые байгуулха. Ферросплав үйлэдбэрилдэг заводуудай хүсые бүри ехэ болгохо. Зүүн зүгтэ марганецай руда малтан абаха үйлэдбэринүүдые ашаглалгада оруулха. Түмэрэй ба марганецай рудатай шэнэ газарнуудые oлож‍о, малтан ашагладаг болохо.

10. **Үнгэтэ металлургиин** талаар абабал, 1960 ондо 1955 онойхиһоо 60 тухай процентээр дээшэ сэбэр зэд, 2,1 дахин ехэ алюмини, 42 процентээр ехэ сагаан туулга, 77 процентээр дээшэ цинк, 64 процентээр дээшэ никель, 2 дахин ехэ молибденэй зүйлнүүд, 57 процентээр дээшэ вольфрамай концентрат, 2,1 дахин ехэ товарна магни үйлэдбэрилхөөр хараалха. Титан ба шухаг металлнуудые — германи, циркони, ниоби, тантал ба бусадые—бүри ехээр үйлэдбэрилдэг болохо. Электронико ба радиотехникэ улам хүгжөөхын, дүрэсэгүй сплавуудые үйлэдбэрилгэ хангахын тула эрхим шанартай үнгэтэ ба шухаг металлнуудые бүри ехээр үйлэдбэрилэн гаргаха.

Бүри ехэ бүтээсэтэй шэнэ технологическа арганудые: олон шататайгаар, комбинированнэ ёһоор руда шанаржуулха ба гидрометаллургическа гуримаар болбосоруулха, шатааха, электротермическэ ба автоклавна аргануудые хэрэглэхэ, үнгэтэ метал-

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта)

СССР-эй арадай ажахые 1956—1960 онуудта хүгжөөхэ зургаадахи табанжэлэй түсэб тушаа

КПСС-эй XX СЪЕЗДЫН ДИРЕКТИВЭНУУД

(Үргэлжэлэл)

лургида кислород ашаглаха ябадал үргэнөөр нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлхэ. Үнгэтэ металлнуудай рудае газарай газаа талаһаа малтан абалгые 2,2 дахин ехэдхэхэ ба газар доороһоо хэмхэлэн абалгые нилээд үргэдхэхэ. Металл бүри һайнаар илгаха ба сернэ кислота үйлэдбэрилхын тула руданууд болон газ соохи серэ хэрэглэн, комплексно аргаар шанаржуулха хүдэлмэри эмхидхэхэ. Үнгэтэ металлнуудые оложо абаха бүри арьбан арга бэдэрхын тула, тэрэшэлэн шухаг металлнуудые ашагладаг технологи улам һайжаруулха, тэдэнэй шэнжэ шанар ба хэрэглэгдэхэ талые бүрин мэдэхэ научно-шэнжэлэлгын ба туршалгын хүдэлмэри бүри ехээр ябуулха.

Алюмини үйлэдбэрилхэ хүсэеэ зургаадахи табан жэл соо тухайлхада 2,7 дахин, сэбэр зэд—50 процент, сагаан туулга—54 процент, цинк—1,8 дахин, никель—1,7 дахин, үнгэтэ металлургиин предприятинуудта сернэ кислота үйлэдбэрилгые—5,2 дахин ехэдхэхэ.

11. **Нүүрһэнэй промышленностиин** талаар абабал, арадай ажахыда түлишэ хэрэглэлгын улам ургажа байгаа эрилтэһээ нүүрһэ малтан абалгын гээгдэлгые усадхан зайсуулха ба гүрэндэ шухала түлишын запас хангаха.

Донецкэ, Кузнецкэ бассейнуудтэ, Львовско-Волынска ба Экибастузска уурхайнуудта нүүрһэ малтан абалгые бухы хэмжээгээр хүгжөөхэ, тэрэшэлэн Кустанайска областьдахи, Кемеровскэ областиин Итатска нютагтахи нүүрһэтэй шэнэ газарнуудые ашаглажа эхилхэ. Кокслогдодог нүүрһэ 1960 он хүрэтэр жэл бүри 118 миллион тухай тонно малтан абадаг болохо.

Нүүрһэтэй газарнуудые олохо ба ашаглаха шэнэ, бүри ехэ үрэтэй арга метод үшөө шангалан бэдэрхэ, түсэблэхэ ба нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлхэ, газарай малтамалнуудые ашагладаг шэнэ техникэ зохёожо дэлгэрүүлхэ, бии байгаа горно машинанууд, механизмуудые бүри һайнаар хэрэглэдэг болохо.

Газар дээрэ байһан нүүрһэ малтан абалгые улам үргэдхэн, 1960 ондо 122 тухай миллион тонно хүрэтэр нэмээхэ, тэрэшэлэн газар соохи нүүрһые гидравлическа аргаар малтан абаха хүдэлмэри эмхидхэхэ.

Табанжэлэй туршада жэл соо 240 тухай миллион тонно нүүрһэ малтан абаха шахтанууд ба разрезүүдые ашаглалгада оруулха. Шахтануудай нүхэ малталгын ба бусад капитальна хүдэлмэриин болзорые, тухайлхада, хоёр дахин түргэдхэхэ. Хүдэлжэ байһан ба шэнээр ашаглалгада оруулагдаха нүүрһэнэй шахтануудай проектнэ хүсые ашаглаха ябадал түргэдхэхэ. Нүүрһэнэй шанарые улам һайжаруулха, тиигэхын тула фабрикануудта нүүрһэ шанаржуулгые 85 процент хүрэтэр, нүүрһэнэй брикет үйлэдбэрилгэеэ 2 дахин ехэ болгохо.

Нүүрһэнэй үригдэлгые эрид хороохо, нүүрһэ шанаржуулдаг технологи һайжаруулха, бүри ехэ үрэтэй шэнэ арга метод оложо, нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлхэ.

Шатадаг сланец малтан абалгые 67 процентһээ бага бэшээр, торфо малтан абалгые—44 процентһээ, тэрэ тоодо фрезернэ торфо—73 процентһээ бага бэшээр табанжэл соо нэмээхэ.

12. **Нефтяной промышленностиин** талаар абабал, нефть гаргажа абалга ба буйлуулгые түргөөр хүгжөөхэ, сэбэр нефтиин продуктнуудые үйлэдбэрилгэ—2 дахин тухай, түрхидэг тоһо үйлэдбэрилгэ—1,8 дахин ехэ болгохо.

Нефтиин пластда искусственна аргаар нүлөөлдэг метод хэрэглэн, нефть гаргажа абалгын удельнэ хэмжээе 82 процент болгохо. Химдаар нэбтэрдэг пластнуудые гидравлическа ёһоор буталдаг аргаяа улам һайжаруулха ба үргэнөөр хэрэглэхэ.

Нефтяной газова скважина малталгын дунда зэргын скоростиие 85 процентһээ бага бэшээр, бэдэрһэн малталга хэхэдээ—95 процентһээ бага бэшээр нэмээхэ. Малтаха хүдэлмэриин үные 30 тухай процентээр химдаруулха.

Шэнжэлэн бэдэрхэ шэнэ, һайн арга методүүдые комплекснэ ёһоор хэрэглэхэ ба техническэ хэрэгсэлнүүдыень улам һайжаруулха.

Нефть улам ехээр буйлуулан шанаржуулха хүдэлмэри хараалха. Автотракторна түлишын ба тоһонуудай шанарые һайжаруулха: бензинэй антидетонационно шанарые улам һайжаруулха, дизельнэ түлишэдэ үлэһэн серэ ба парафиниие улам бага болгохо, автолой ба дизельнэ тоһоной ашаглагдаха шанарые дээшэлүүлхэ. Баригдажа ба һэльбэгдэн заһагдажа байгаа нефть буйлуулгын заводуудта шэнэ, бүри һайн технологическа аргануудые, нефтиин продукт үйлэдбэрилхэ методүүдые нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлхэ.

Нефть буйлуулдаг шэнэ заводуудай, магистральна трубопроводуудай барилгые улам түргэдхэхэ, үныень бүри ехээр химдаруулха. Шэнэ заводуудые бариха зэргээр, нефть даб дээрэ буйлуулха үйлэдбэриин хүсэнэй ургалтые табанжэл соо 45 миллион тонноһоо бага бэшэ, түүхэй нефть илгаруулан буйлуулгые—26 миллион тонноһоо бага бэшэ байхаар хүгжөөхэ.

13. **Газова промышленностиие** али болохоор хүгжөөхэ, газые химическэ түүхэй эд ба түлишэ болгон арадай ажахыда, мүн тэрэшэлэн ажаһуудалай эрилтэнүүдтэ бүри ехээр хэрэглэдэг болохо. Газ абаха ба үйлэдбэрилхэ ябадалые табанжэл соо, тухайлбал, 3,9 дахин ехэ болгохо. Газай шэнэ уурхайнуудые олохо, геологобэдэрэлгын ба шэнжэлтын хүдэлмэринүүдые улам ехээр хэхэ, табанжэл соо газай промышленна запасые 85—90 процентээр ехэ болгохо.

Газай шэнэ уурхайнуудые: Ставропольско, Шебелинскэ, Степновско уурхайнуудые промышленна талаарнь эдлэхэ ба Сибирьтэхи газай Березовско уурхай ашаглалгые бэлэдхэхэ хэрэг хангаха.

Тухайлбал 9 мянган километр утатай магистральна газопроводануудые байгуулжа, ашаглалгада оруулха, тэдэнэй эгээн томонуудынь: Ставрополь—Москва, Дашава—Минск—Ленинград, Ставрополь—Невинномысск—Минеральные воды—Грозный, Шебелинка—Харьков—Курск—Орел—Брянск, Казань—Горький газопроводанууд болоно. Березово—Свердловск ба Грозный—Тбилиси газопроводуудые барижа эхилхэ.

14. **Электрификациин** талаар — барилгын темпые түргэдхэхэ, шанарыень һайжаруулха; типовой электростанцинуудай, гидроэлектростанцинуудай, электрическэ болон тепловой сетьнүүдэй техническэ хэмжээе саашадань дээшэлүүлхэ хэрэг хангаха. Промышленностьда электроэнерги улам ехээр хэрэглэдэг болохотой хамта транспорт болон хүдөө ажахые бүри ехээр электрификацилха, мүн тэрэшэлэн городуудые электроэнергеэр хангаха хэрэг һайжаруулха.

Табан жэл соо турбинна электростанцинуудай ниитэ хүсые, тухайлбал, 1,2 дахин, гидроэлектростанцинуудай хүсые—2,7 дахин, ехэ болгохо ба Электростанцинуудай министерствын 35—220 киловольт хүсэтэй электрическэ сетьнүүдые 2,2 дахин ута болгохо.

Куйбышевска болон Сталинградска гидроэлектростанцинуудые бүрин хүсөөрөө хүдэлмэрилдэг болоторыень барижа дүүргэхэ; Волга дээрэ 1 миллион киловатт хүсэтэй Саратовска гидроэлектростанциин барилгые үргэнөөр ябуулха, Кама дээрэ 540 мянган киловатт хүсэтэй Воткинско гидроэлектростанци барижа дүүргэхэ, 900 мянган киловатт шахуу хүсэтэй Нижне-Камска гидроэлектростанциие, Волга дээрэ 800 мянга шахуу киловатт хүсэтэй Чебоксарска гидроэлектростанци барижа эхилхэ.

450 мянган киловатт хүсэтэй Кременчугска ГЭС, 250 мянган киловатт хүсэтэй Днепродзержинскэ ГЭС барижа, ашаглалгада оруулха.

СССР-эй зүүн районуудаар тон томо гидроэлектростанцинуудай барилгые үргэнөөр ябуулха, Ангара дээрэ 660 мянган киловатт хүсэтэй Иркутска гидроэлектростанциие, гүйсэд проектнэ хүсэниинь 3 миллион 200 мянган киловатт байха Братска гидроэлектростанциие, түрүүшын ээлжээе Обь дээрэ 400 мянган киловатт хүсэтэй Новосибирскэ гидроэлектростанциие ашаглалгада оруулха. Енисей дээрэ 3 миллион 200 мянган киловатт хүсэтэй Красноярска гидроэлектростанциие, Обь дээрэ 500 мянган киловатт хүсэтэй Каменска гидроэлектростанциие барижа эхилхэ.

Куйбышевска болон Сталинградска гидроэлектростанцинуудые Центральна, Урда тээхи, Уральска энергосистемэнүүдтэй нэгэдүүлжэ, СССР-эй Европейскэ хубиин энергетическэ нэгэ системэ бии болгохо, энэ зорилгоор 400 киловольт хүсэтэй электродамжуулгын лини байгуулха. Центральна Сибириин (Новосибирскһээ Иркутск хүрэтэр) энергетическэ нэгэ системэ байгуулха хүдэлмэри үргэнөөр хэхэ. Грузинска, Азербайджанска болон Армянска энергосистемэнүүдые нэгэдүүлхэ.

100, 150, 200 мянган киловаттын агрегадуудые тодхожо, тиимэ электростанцинуудые түлишэ абаха районуудта байгуулжа, заатагүй ехэ хүсэтэй электростанцинуудые бариха аргаар томо энергосистемэнүүдтэ районно тепловой электростанцинуудай хүсые улам ехэ болгохо.

Промышленна предприятинуудые болон томо городуудые саашадань теплофикацилга хангаха, тепловой сетьнүүдые байгуулгын гээгдэл усадхаха.

СССР-эй Европейскэ хубиин энергетическэ нэгэн системэ дотор, мүн бусад томо энергосистемэнүүд дотор арбан процентһээ бага бэшэ электрическэ хүсэтэй ашаглалгын резевнүүдые байгуулха ябадал хараалха.

Электростанцинуудай саашадаа улам ашагтайгаар хүдэлмэрилхын, тэдэнэй үные химдаруулхын зорилгоор үе үе болоод уурал ехээр халаажа, 565°С хүрэтэр температуратай 130 атмосфер ууралай дарасатай байхада хүдэлмэрилхэ түхеэрэлгые тепловой томо электростанцинуудта үргэнөөр хэрэглэхэ, блочно схемэ, котёл-турбина хэрэглэхэ ябадал хангаха. 600°С температуратай 220 атмосфер ууралай дарасатай байхада хүдэлмэрилхэ 200 мянган киловатт хүсэтэй турбинна блогуудые промышленна ашаглалгада оруулха. 650°С температуратай 300 атмосфер хүрэтэр ууралай дарасатай байхада хүдэлмэрилхэ 300 мянган киловатт хүсэтэй турбинна блок, мүн тэрэшэлэн туршалгын ба промышленна хэдэ хэдэн газотурбинна электростанцинуудые ашаглалгада оруулха параметр ехэтэй уурал хэрэглэхэ аргаар бага алмалта үгэдэг, хэдэ хэдэн тепловой электростанцинуудые техническэ талаарнь һэльбэн заһаха.

Ехэ хүсэтэй саг үргэлжын тогоор электроэнерги дамжуулха ябадал бэелүүлхэ, энээнэй тулада Сталинградска ГЭС—Донбасс гэжэ саг үргэлжын тогтой электродамжуулгын лини ашаглалгада оруулха.

15. **Химическэ промышленностиин** хүгжэлтые, илангаяа арадай ажахыдахи ондо ондоо һалбаринуудта техническэ дэбжэлтэ хангахада шухала химическэ продуктнуудые үйлэдбэрилгын темпые түргэдхэхэ хэрэг хараалха.

Хүдөө ажахын культурануудай ургаса дээшэлүүлхэ ябадал хангадаг химическэ продуктнуудые нилээд ехээр үйлэдбэрилхэ; хүдөө ажахын ургамалнуудай дайсад болон үбшэнүүдтэй тэмсэхын тулада концентрированнэ минеральна шэнэ янзын үтэгжүүлгэнүүдые, шэнэ, улам ашагтай хоро-химикадуудые үйлэдбэрилхэ ябадал эмхидхэхэ. Концентрированнэ фосфорно үтэгжүүлгэнүүдые жэлдээ 1 миллион тонно хүрэтэр үйлэдбэрилдэг болохо.

Буртаг үбһэнтэй тэмсэхын тулада промышленна ехэ хэмжээндэ химикадуудые үйлэдбэрилгэ эмхидхэхэ, тиигэжэ хүдөө ажахын культурануудай тарилгын хойноһоо харууһалгада гаргагдадаг ажалай гаргашые нилээд бага болгохо.

Байгаалиин хүхэрэй уурхайнуудые ашаглаха, хүхэр-зэдэй руданууды болон хүхэртэй газуудые болбосоруулха аргаар минеральна үтэгжүүлгэ хэдэг зүйлнүүдые—апатитова концентрат, фосфорит, мүн тэрэшэлэн хүхэрэй кислота ба хүхэр тон ехээр үйлэдбэрилдэг болохо. Аммиак үйлэдбэрилгые тухайлбал 87 процентээр, хүхэрэй кислота—91 процентээр ехэ болгохо.

Синтетическэ каучук, спирт, юумэ угаадаг зүйлнүүд болон химическэ бусад продуктнуудые үйлэдбэрилгэдэ орооһо таряа, ургамалай тоһо болон эдеэ хоолой бусад янзын түүхэй эд гаргагдадаг гаргашануудые нилээд хороохо зорилгоор нефтяной, байгаалиин газуудые болон нефтепродуктнуудые эрид ехээр ашагладаг болохо ябадал химическэ промышленностиин тон шухала зорилгонуудай нэгэниинь мүн гэжэ тоолохо; эдеэ хоолдо хэрэглэгдэдэг спиртые техническэ зорилгоор гаргашалдаг ябадал табан жэлэй һүүл багта гол түлэб болюулха. Синтетическэ спирт тухайлбал 10 дахин ехээр, синтетическэ каучук 2,2 дахин ехээр үйлэдбэрилдэг болохо. Коксово газ, шулуу нүүрһэ коксолходо гарадаг продуктнуудые бүри һайнаар ашаглажа химикадуудые улам ехээр үйлэдбэрилдэг болохо.

Синтетическэ дабирхай, һайн шанартай лак ба будагуудые, пластмасса, электричество нэбтэрүүлхэгүй материалнуудые, машина бүтээлгэдэ, радиотехникэ болон арадай ажахын бусад һалбаринуудта хэрэгтэй синтетическэ материалнуудые улам ехээр үйлэдбэрилдэг болохо, ассортиментыень үргэдхэхэ. Хэмэл волокно үйлэдбэрилхэ синтетическэ материалнуудые 5,9 дахин ехээр гаргадаг болохо. Автомобилиин шинэнүүдые тухайлбал 2 дахин олоор үйлэдбэрилдэг болохо.

Химическэ промышленностьда ашаг ехэтэй шэнэ технологическа процессүүдые болон бүтээсэ ехэтэй түхеэрэлгэ үргэнөөр нэбтэрүүлэн хэрэглэхэ.

Химическэ промышленностиин министерствын предприятинууд дээрэ аммиак ба каустическа содо үйлэдбэрилхэ хүсэнүүдые табанжэл соо тухайлбал 1,7 дахин, синтетическэ каучук үйлэдбэрилхэ хүсэнүүдые—2,3 дахин ехэ болгохо.

16. Бүтээсэ ехэтэй шэнэ янзын түхеэрэлгэ болон машинануудые, станогуудые, прессүүд, аппарадууд **ба приборнуудые саашадань шудалжа үйлэдбэрилхэ** ябадал үргэнөөр хүгжөөхэ хэрэгые **машина бүтээлгын** талаар эгээн шухала зорилго гэжэ тоолохо. Машина бүтээлгын ба металл болбосоруултын продукциие табан жэл соо тухайлбал 80 процентээр ехэ болгохо.

Машина бүтээлгын предприятинуудай техническэ хэмжээе эрид дээшэлүүлхэ. Металл болбосоруулдаг түхеэрэлгын паркые нилээд шэнэлхэ ба шэнэдхэн заһаха. Машина бүтээлгын предприятинуудта бэлэдхэлэй зүйлнүүдые бүтээхэдэ шэнэ түрүү методүүдые улам үргэнөөр хэрэглэдэг болохо. Ехэ бүтээсэтэй шэнэ конструкциин машинануудые богонихон болзор соо байгуулха тушаа научно-шэнжэлэлгын, конструкторска болон туршалгын хүдэлмэринүүдые үргэнөөр дэлгэрүүлхэ.

Машинануудай конструкцинуудые һайжаруулха аргаар, мүн тэдэнэй хэмжээн, шэгнүүрые бага болгохо, холисотой ба бага холисотой булад, хүнгэн холисонуудые, пластмасс, арьбан прокат бүри ехээр хэрэглэдэг болохо, тон нарин шудхамалнуудые ба кузнечнэ бэлэдхэлнүүдые абадаг мүнөөнэй арга методүүдые нэбтэрүүлхэ аргаар металлай удельнэ гаргашые дунда жэшээгээр тухайлбал 22 процентһээ бага бэшээр доошонь оруулха.

Станок бүтээлгэдэ специализированнэ, тусгаар ба олон-позиционно агрегатна станок үйлэдбэрилгые 2,4 дахин, автоматическа цехүүд болон заводуудта автоматическа ба автоматическа шахуу лининүүдые, түхеэрэлгэнүүдые үйлэдбэрилхэ ябадал тухайлбал таба дахин ехэ болгохо. Металл отолдог эгээн түрүү группын станогуудай удельнэ хэмжээе табан жэлэй һүүл багта станогуудай бүтээлгын ниитэ хэмжээн дотор 50 процентһээ доошо бэшэ хүрэтэр ехэ болгохо; модо болбосоруулдаг промышленностьда хэрэгтэй түхеэрэлгые, тэрэнэй тоодо автоматическа лининүүдые, автоматическа ба автоматическа шахуу станогуудые бүри ехээр бүтээн гаргадаг болохо.

Металл отолдог станогуудай үйлэдбэрилгын ургалтатай сасуулхада кузнечно-прессовэ машинануудые, шудхалгын түхеэрэлгэнүүдые бүри түргэнөөр үйлэдбэрилхэ ябадал хангаха. Кузнечно-прессовэ түхеэрэлгэ, илангаяа хүсэ ехэтэ гидравлическа, механическа дабталгын хэб, гаргалгын, шудхамын прессүүдые, хүндэлөөшэнь дабтадаг машинануудые, юумэ буулгадаг автомадуудые, эдэнэй тоодо металл электричествээр халааха автомадуудые нилээд олоор гаргадаг болохо. Кузнечно-прессовэ хүндэ машинануудые дүрбэ дахинһаа бага бэшээр, шудхалгын түхеэрэлгэ—найма дахинһаа бага бэшээр бүтээдэг болохо.

Металл отолдог түхеэрэлгэ кузнечнэ-прессовэ машинанууд болон шудхалгын түхеэрэлгэ, түрүүшын ээлжээндэ автоматическа лининүүдые, тусхай ба агрегатна станогуудые хэдэг заводуудые бүтээхэ талаар шухала хүсэнүүдые ашаглалгада оруулха.

Хүндэ машина бүтээлгэдэ бүтээсэ ехэтэй, хүсэд механизировалэгдэһэн тон ехээр автоматизировалэгдэһэн прокатна станогуудые, түрүүшын ээлжээндэ саг үргэлжэ хабтайлгадаг листовой, сортовой ба трубна стануудые, нугархай дүрсэтэй түмэрэй зүйлнүүдые, үе үе болоод хабтайлгаһан түмэр хэхэ станогуудые, электрогагналгын бага ба ехэ диаметртай трубануудые хэхэ агрегадуудые, дабталгын үйлэдбэридэхи хүшэр хүндэ хүдэлмэри механизацилха түхеэрэлгые үйлэдбэрилэн бүтээхэ хэрэг хангаха. Прокатна түхеэрэлгэнүүдые табан жэл соо 82 процентээр ехэ болгохо.

25 тонно хүрэтэр ашаа үргэжэ шададаг шахтна томо машинануудые, геологическа элдэб эрхэ байдалда хүдэлмэрилхэ нүүрһэнэй комбайнуудые, 25 кубическа метр багтааха удхууртай, 100 метр ута зүүхэтэй экскаватор-драглайнуудые бүтээдэг болохо. Нефть гүнзэгы газарһаа абаха шэнэ янзын нефтеаппаратура бүри олоор бүтээхэ. Үрэмдэлгын мүнөө бии байгаа түхеэрэлгые, бүтээсэ ехэтэй газомотокомпрессорнүүдые һэльбэн заһаха ба бүри нарижуулан шэнээр байгуулха.

Торфяной промышленностиие механизацилха түхеэрэлгые табан жэл соо хоёрһоо бага бэшэ дахин олошоруулха.

Энергетическэ машина бүтээлгэдэ ба электротехническэ промышленностьда котельнэ болон турбинна агрегадуудай, электротүхеэрэлгын шанарые ба технико-экономическа показательнуудые һайжаруулха. Ууралаар хүдэлдэг турбинануудай, котельнууд болон бусад электростанцинуудай түхеэрэлгын хүдэлмэриие комплексноор автоматизацилжа, ууралай бүри ехэ хэмжээнэй энергетическэ шэнэ түхеэрэлгэ бүтээхэ ябадал хангаха. 200 ба 300 мянган киловатт хүсэтэй ууралай турбинануудые, эдэ турбинануудта хэрэглэгдэхэ котелнуудые, орёолгыень хүргэдэг тусхай зүйлтэй ууралай турбинануудта хэрэгтэй 300 мянган киловатт хүсэтэй томо генераторнуудые гидроэлектростанцинуудта хэрэгтэй хүсэтэ генераторнуудые зохёожо бүтээдэг болохо. Стационарна болон транспортна газотурбинануудай түхеэрэлгэнүүдые, мүн тэрэшэлэн газотурбинна нүүдэл электростанцинуудые олоорнь бүтээхэ хэрэг эмхидхэхэ.

400 гаран киловольт хүсэтэй переменнэ ток абаха электротүхеэрэлгэ байгуулха научно-шэнжэлгын хүдэлмэринүүдтэ туршалгын база эмхидхэхэ; саг үргэлжын ток үгэхэ электродамжуулгын ехэ вольттой лининүүдтэ электротүхеэрэлгэ, электроаппаратура гаргадаг болохо.

Металлые электромагнитна аргаар худхаха, 180 тонно хүрэтэр багтасатай, томо электрошудхалгын пеэшэнгүүдые, түмэрэй зүйл хайлуулха, хаамал амһартай электропеэшэнгүүдые бүтээдэг болохо.

Нэбтэрүүлдэг шахуу силовой тэгшэлэгшэдые, электротүхеэрэлгэдэ хэрэгтэй электричество дамжуулдаггүй синтетическэ шэнэ материалнуудые бүтээдэг болохо. Кремнеорганическа ба шэл изоляци нилээд ехээр хэрэглэдэг болохо. Ехэ вольтно мүнөөнэй түхэлэй шэнэ аппаратура, ехэ вольтно хүсэтэй тэгшэлэгшэдые, транспорт электрификацилгада, хара ба үнгэтэ металлургида болон арадай ажахын бусад һалбаринуудта хэрэгтэй тэгшэлэгшэдые бүтээхэ үйлэдбэриин база түргэнөөр үргэдхэгдэхэ.

Радиотехническэ болон прибор бүтээлгын промышленностиие илангаяа технологическа процессүүдые хинадаг ба гуримшуулдаг приборнуудай бүтээлгые али болохоор хүгжөөхэ. Табан жэл соо **автоматизациин приборнууд болон хэрэгсэлнүү** **бүтээхэ ябадал 3,5 дахин, тэдэнэй тоодо техно**ческа процессүүдые хинаха ба автоматическаар гуримшуулха приборнуудые—4 дахин, счётно ба с но-аналитическэ машинануудые—4,5 дахин, элек хэмжэлгын приборнуудые—3,6 дахин, оптико-м ническа приборнуудые—3 дахин, электровакуу приборнуудые—2,6 дахин олон болгохо. Ра хэмжэлгын приборнуудай номенклатурые үргэ хэ, эдэниие гурба дахинһаа бага бэшээр бүтэ болохо.

Прибор бүтээлгын, радиотехникын ба электро кын научно-шэнжэлэлгын болон лабораторна ба хүгжөөхэ, тэрэнэй техническэ зэбсэгжэлые һайжаруулха, математическа орёо бодолгонуу шиидхэхэ автоматическа түргэнөөр тооложо гар даг машинануудые, үйлэдбэриин процессүүдэй тэлбэрилгэ автоматизацилха счетно-математиче машинануудые һэльбэн заһаха ба үйлэдбэрилхэ дэлмэри бүри ехээр ябуулха. Бүтээгдэдэг приб нуудайнгаа шанарыень һайжаруулха, тэдэнэ рин зүбөөр хүдэлмэрилүүлдэг болгохо, физи электроникын болон радиотехникын һүүлэй лалтануудые хэрэглэжэ, автоматикын шэнэ хэ сэлнүүдые зохёон байгуулха. Полупроводнигуу приборнуудай талаар научно-шэнжэлэлгын хүдэл ри үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, тэдэниие ажал хүдэлм дэ бүри ехээр хэрэглэдэг ба нэбтэрүүлдэг болго

Табан жэлэй һүүл багта люминесцентнэ лампа дые 10—15 дахин олоор, крептоново наполнени лампануудые жэлдээ 100 миллион хүрэтэр ол бүтээдэг болохо.

Ехэ олон һубагтай радиорелейнэ ба кабельна нинүүдтэ шухала аппаратура, хэлхеэ холбоо процессүүдые автоматизацилха аппаратура, рад холбооной ба проводной холбооной аппаратура, тэрэшэлэн автоматическа телефонно станцинуу бүри олоор бариха.

Ниитэпромышленна хэрэглэмжын приборнуу бүтээхэ үйлэдбэриин база үргэдхэхэ зорил зургаадахи табанжэлдэ прибор бүтээлгын 30 з дуудые барижа ашаглалгада оруулха.

Транспортна машина бүтээлгэдэ электровоз болон тепловозуудые бүтээлгэ хүгжөөхэ, маг ральна паровозуудые бүтээдэг ябадал болюу газотурбовозуудые байгуулха. Хүсэ ехэтэ шэнэ ловозно, судовой ба стационарна дизельнүү олоор бүтээхэ хэрэг эмхидхэхэ. Промышленна тотагай переменнэ тогой сетьһээ хангагдаха м стральна электровозуудые олоор бүтээхэ. 90— тонно ашаа тээхэ универсальна ашаанай ваго дай, набтар вагонуудай ба думпкарнуудай, мүн т шэлэн цементовозуудай конструкци зохёожо га ха. Голдоо подшипнигуудтай шэнэ локомоти болон вагонуудые, мүн тэрэшэлэн агаар с һайн байлгаха түхеэрэлгэтэй пассажирска ваго дые олоор бүтээхэ.

Автомобильна промышленностьда ашаанай а мобиль гаргалгые тоогой талаар, тухайлбал, процентээр (ниитэ дээрэ ашаа тээхэ талаарнь процентээр), автобусуудые—88 процентээр, хү автомобильнуудые — 86 процентээр, автомоби болон тракторна прицепүүдые—4,3 дахин, авто бильнуудай запасной частьнуудые—2,2 дахин ол гаргадаг болохо. Автомобильнуудай, автобус бо двигательнүүдэй хуушарһан хэбүүдые улам б бүхэ шэнэ хэбүүдээр һэлгэхэ. 40—50 тонно хүр ашаа тээдэг автомобиль-самосвалнуудые бүт ябадал эмхидхэхэ. Муушье газарта һайнаар яба автомобильнуудые, ашаанай тусгаар автомоб нуудые, нарижуулагдаһан автоприцепүүдые бо элдэб юумэ хэхэ хахадприцепүүдые бүри ол бүтээдэг болохо.

Тракторна болон хүдөө ажахын машина бүт гэдэ пропашной тракторнуудые, тухайлбал, 2,7 хин олоор бүтээдэг болохо, тракторнуудай техн экономическа показательнуудые һайжаруулха, гаша үлэмжэ багатай, металл бүри багаар хэрэ дэг гусеничнэ ба колёсно тракторнуудые, самох но шассинуудые зохёожо ашаглалгада оруулха.

Гидромеханизмуудаар түхеэрэгдэһэн трактор дые бүтээхэ, промышленностиин, барилгын ба хү ажахын эрилтэнүүдтэ хэрэглэгдэхэ 140 ба 250 м ной хүсэтэй тракторнуудые үйлэдбэрилдэг бол

Оронойнгоо хүдөө ажахын ондо ондоо зоно дай эрхэ байдалда тааруулһан ургамал тарил малажалай ба хүдөө ажахын бусад һалбарину хүдэлмэриие комплексноор механизацилхын тул хүдөө ажахын машинануудые бүри олоор бүтэ энэ табанжэлдэ навесной ба навесной ш машина, зэмсэгүүдые гол түлэб гаргадаг боло тулада хүдөө ажахын навесной ба наве шахуу машинануудые, тракторнуудта хэрэ зэмсэгүүдые үргэн олоор зохёохо ба үйлэдбэр нэбтэрүүлхэ, эдэ машинануудаа трактористын шууд хүтэлбэрилхэ механизмуудые прицепной шинануудай конструкцида нэбтэрүүлхэ.

Орооһо таряа хуряалгын хүдэлмэринүүдые тустань хэхэ машинануудые—юрын жаткануу (виндроуэрнүүдые), мүн тэрэшэлэн орооһоной байнуудта шагтагалдаг подборщигуудые нил олоор бүтээдэг болохо.

Малажалай фермэнүүдтэхи хүшэр хүндэ хү мэринүүдые механизацилхын тулада машина зэ гүүдые улам олоор бүтээхэ, тэжээл бэлэдх прессподборщигуудые, үбһэ тэжээл суглуулан могшодые болон бусад машинануудые, үтэгжү оруулдаг, буртаг үбһэнтэй, хүдөө ажахын ургмал дай дайсадтай тэмсэдэг арга үргэнөөр хэрэглэхэ шинануудые, мүн тэрэшэлэн юумэ тээдэг-буулга механизмуудые бүри олоор бүтээхэ.

Илангаяа шииг нойто ехэтэй районуудта хү мэрилхэ, баян ургасатай, ута солоомотой культу нуудые хуряахын тулада шэнэ түхэлэй прицеп самоходно ба прямоточно таряанай комбайнуу мүн тэрэшэлэн кукуруза хуряалгын, хлопок, харт ха хуряалгын ба хүдөө ажахын бусад машинану үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ.

Ниитэ машина бүтээлгын һалбаринуудта хи ческэ промышленностиин хэрэглэхэ бүтээсэ е түхеэрэлгэ үйлэдбэрилхэ ябадал нилээд үргэдх Хара металлургида час соо 10—30 мянган куби ка метр хүсэтэй кислородно түхеэрэлгэнүүдые лэдхэлгэ шудалха.

Электровакуумна, кабельна, электротехни болон саарһанай промышленностьда бүтээсэ ех технологическа шэнэ түхеэрэлгэ үйлэдбрилхэ дал шудалха; бүд нэхэлгын ба хүнгэн промыш ностьда ткацка шэнэ автомадуудые, саг үрг бүд гоёолгын, хэмэл волокно ба арһа үйлэдб гын комплексно агрегадуудые болон бүри түргэн

(Үргэлжэлэлынь 3-дахи нюурта)

СССР-эй арадай ажахые 1956—1960 онуудта хүгжөөхэ зургаадахи табанжэлэй түсэб тушаа КПСС-эй XX СЪЕЗДЫН ДИРЕКТИВЭНУУД

(Үргэлжэлэл)

[..]мэрилхэ бусад түхеэрэлгые бүтээхэ ябадал [..]лха. Эдеэ хоолой промышленностьда шэнэ тү[..]й автоматическа түхеэрэлгэ, эдеэ хоол хүргэхэ [..]рэлгэ, судналууд болон загаhа болбосоруулдаг [..]приятинууд дээрэ загаhа болбосоруулгые ме[..]ацилха түхеэрэлгэнүүдые бүри олоор бүтээдэг [..]ко.

[..]удалдаа наймаанай сетьдэ эд товарнуудые хэhэг [..]гээрнь ба багсалаад хүн зондо худалдаха ав[..]адуудые зохёожо, улам олоор үйлэдбэрилдэг бо[..].

[..]рилгын ба харгы замай машина бүтээлгые [..] хүгжөөхэ. Экскаваторнуудые тухайлбал 3 да[..] олоор, автогрейдернүүдые—4 дахин, түмэрбе[..]о зүйлнүүдые бэлэдхэхэ комплектнэ түхеэрэл[..] дахин, ханын ба бетонно томо блогуудые хэхэ [..]рэлгэ—10 дахин олоор гаргадаг болохо. Це[..] промышленностьда ба автоматизированнэ [..]нно заводуудта зорюулан бүтээсэ ехэтэй комп[..]нэ түхеэрэлгэ, мүн тэрэшэлэн барилгын механи[..]ваннэ зэмсэг үйлэдбэрилгые үргэдхэхэ.

[..]дна барилгада табанжэл соо далайн ашаанай [..]нуудые болон танкернуудые 30 үлүүтэй [..]нт олоор бүтээдэг болохо, загаhанай олзобо[..]ын ба приёмно-транспортна суднануудые ту[..]бал 3,9 дахин олоор бүтээдэг болохо. Далайн [..]ходно ашаанай суднануудай скоростиие ба [..]а тээхэ шадал нилээд ехэ болгохо. 5—10 [..]ан тонно ашаа тээжэ шадаха мүнөөнэй далайн [..]анай теплоходуудые 20—25 мянган тонно [..]а тээжэ шадаха танкернуудые, мүн тэрэшэлэн [..]гадаг түргэн ябадаг суднануудые, далайн ки[..]ино базануудые, холодильнигтай траулернуудые, [..]ь хадагалха базануудые, хүнүүдые шэрэхэ да[..] суднануудые, лесовозуудые бүтээхэ ябадал [..]ха. Загаhа хүргэхэ түхеэрэлгэтэй ба холодиль[..]ай далайн суднануудые олоор бүтээхэ, түмэр[..]нно суднануудые олоор бариха ябадал эмхид[..].

[..]. Барилгын материалнуудай промышленностиин [..]ар гол зорилго хадаа хабсаргахада зохид hайн, [..]лгын шанар hайнтай ба үнэнь бага байха яба[..] хангамаар тиимэ материалнууд болон зүйлнүү[..] үйлэдбэрилгые үргэнөөр хүгжөөхэ гэжэ тооло[..]тэрэнэй тулада цемент, хабсаргагдадаг түмэр[..]нно зүйлнүүдые болон ханын блогуудые, хаал[..]хэ зүйлнүүдые, санитарно-техническэ түхеэ[..]нүүдые болон гоёолтын материалнуудые үйлэд[..]лгын түргэнөөр ургаха ябадалые хараалха. [..] онтой сасуулхада 1960 ондо хабсаргалтын тү[..]бетонно конструкцинууд болон детальнуудай [..]дбэрилгые тухайлбал 5,8 дахин, извёстко — 2,1 [..], зөөлэн хушалта — 1,9 дахин, ханын мате[..]нуудые—2,4 дахин, руднабэшэ барилгын ма[..]нуудые — 1,8 дахин ехэ болгохо.

[..]хим шанартай, түргэнөөр хатадаг цемент үйлэд[..]гые үргэдхэхэ заводуудые мэргэжүүлхэ [..]үйлэдбэриин процессүүдые hайжаруулха ар[..] түмэр-бетонно зүйлнүүдэй заводуудай бүтээ[..]ехэ болгохо. Нимгэн ханатай, хүнды, hайнаар [..]руулан хэгдэhэн түмэр-бетонно конструкци[..] болон детальнуудые, мүн тэрэшэлэн түмэр[..]нно соргонуудые олоор бүтээн гаргаха ябадал [..]дхэхэ. Вибрационно тээрмээр буталагдаhан [..]эй эдээр барилгын материалнуудые үйлэдбэ[..] эмхидхэхэ. Ханын болон гоёолтын материал[..]ай, шифер, зөөлэн хушалта, сонхын шэл болон [..]тарно-техническэ зүйлнүүдэй шанарые горьтой[..] hайжаруулха.

[..]луу, хайр, элhэ бэлдэхэ ба үйлэдбэрилхэ хэ[..] гээгдэлые усадхаха. Хайр үйлэдбэрилхэ та[..] буталалгын, сортировочно томо районно заво[..]ые байгуулха; барилгын руднабэшэ материал[..]дые hайжаруулха ябадалые нэбтэрүүлхэ ба тэ[..] өөрынь үные химдаруулха.

[..]ютагай барилгын материалнуудаар колхозуудай [..]ые үлэмжэ хүсэдөөр хангахын зорилгоор ха[..] материалнуудые, черепицэ, извёстко, хулhаар [..]эн хабтагайнуудые болон нютагай барилгын [..] материалнуудые үйлэдбэрилгэ шухала хэм[..]эй ээргээр хүгжөөхыень колхозуудта hайшаан [..]каха.

[..]. Ой модоной промышленностиин саашанхи хүг[..]э хангаха. Табанжэл соо СССР-эй Ой модо[..] промышленностиин министерствын талаар хэ[..]эй модо шэрэлтын хэмжээе тухайлхада 42 [..]ентээр ехэ болгохо, тэрэнэй тулада модо шэрэ[..]лаар 82 миллион кубометр багтааха хэмжээ[..] үйлэдбэриин хүсэнүүдые ашаглалтада оруулха, [..]одоор элбэг районуудта модо бэлэдхэл хүг[..]лгын ба модо хюрөөдэлгын заводуудые барил[..]темпые түргэдхэхэ. 16,5 миллион кубометр хю[..]эн модон материалнуудые үйлэдбэрилхэ хүсэ[..]ые 1956—1960 онуудта ашаглалтада оруулха. [..]оор хүдэлмэрилдэг леспромхозуудые бүхэли [..] соо хүдэлмэрилдэг, саг үргэлжын хүдэлмэри[..]эй предприятинууд болгохо ябадалые бэелүүл[..] Ой модоной промышленностьда түхеэрэлгэ хэ[..]лгые эрид hайжаруулха, тэрэниие үлэмжэ ехэ [..]сэтэй машинанууд болон механизмуудаар зэб[..]үүлхэ.

[..]. Саарhанай болон модо үйлэдбэрилгын про[..]ленностиин горьтойхон хүгжэлтэ хараалха. Ти[..]фска саарhа үйлэдбэрилгые тухайлбал 60 про[..]ээр ба газетын саарhа — 51 процентээр ехэ бол[..] картон — 2,8 дахин, гидролизна болон суль[..]а спирт үйлэдбэрилгые 2,3 дахин ехэ болгохо. [..]элэй нимтэн саарhа, орёолтын саарhануудые үйлэдбэрилгэ үргэдхэхэ, амhарта ябталалгын шэнэ зүйлэй саарhануудые болон картон бүтээн гаргадаг болохо. Целлюлозо, хүсэд бэшэ целлюлозо болон модоной гидролиз үйлэдбэрилгын hайн аргануудые нэбтэрүүлэн хэрэглэхэ.

Хулhа хэрэглэдэг газарта целлюлозно шэнэ заводуудые болон картонно фабрикануудые бариха.

Целлюлозно-саарhанай, модон-химическэ болон гидролизна промышленностиин продукци үйлэдбэрилхын, мүн тэрэшэлэн модон-hэбэрдэhэтэ хабтагайнуудые, барилгын детальнуудые болон искусственна модон материалнуудые үйлэдбэрилхын тулада намаата модонуудые ба модо хюрөөдэлгэhөө, модо үйлэдбэрилгын промышленностьhаа болон модо бэлэдхэлhээ гарадаг модоной хаядаhануудые ехээр хэрэглэдэг болохо.

20. **Хүнгэн промышленностиин** талаар үргэн хэрэглэлэй промышленна товарнуудай үйлэдбэрилгые саашадань ехэдхэхэ гэжэ хараалха, промышленна товарнуудай шанарые болон ассортиментые, мүн тэрэшэлэн гадаада талын гоёолтые горьтойгоор hайжаруулха.

Эльбээргэтэй, меланжева, хүнжэлэй, декоративно-мебельнэ хлопчатобумажна бүдүүдые, сэбэр ноохон камвольно бүдүүдые, жаккардова бүдүүдые, костюмай болон штапельна волокноhоо платиин бүдүүдые, оймhоной эрхим шанартай зүйлнүүдые, торгон трикотажна дотор хубсаhа, ноохон, хүсэд бэшэ ноохон гадар хубсаhа, оёдолой зүйлнүүдые болон элдэб янзын гутал хубсаhануудые үйлэдбэрилгэ ехэдхэхэ.

Искусственна волокно үйлэдбэрилгые үргэн хэмжээгээр эмхидхэжэ, тэдэниие бүтээн гаргалгые 1960 ондо 330 мянган тонно хүрэтэр ехэдхэхэ, тэрэ тоодо капрон, хлорин, анид, лавсан болон нитрон мэтын синтетическэ волокнонуудые 44 мянган тонно хүрэтэр гэхэ гү, али 1955 онтой сасуулхада 5 дахин ехэ болгохо. 1960 ондо шэл волокно үйлэдбэрилэн гаргалтые 5 мянган тонно болгохо ба искусственна гадар арhа — 51 миллион квадратна метр болгохо.

Искусственна волокнонуудые үйлэдбэрилхэ ба болбосоруулха талаар, тусхайлбал, синтетическэ волокно үйлэдбэрилхэ талаар, мүн тэрэшэлэн үйлэдбэриин цикл хороодог ба түүхэй эд гаргашалгые доошолуулдаг алмалтатай технологическа процессүүдые зохёохо талаар научно-шэнжэлэлгын хүдэлмэринүүдые үргэдхэхэ. Бүд нэхэлгын болон хүнгэн промышленностиин предприятинууд дээрэ түүхэй эдэй гээлтые горьтойгоор хороохо.

1956—1960 онуудта капитальна барилгын тоодо оруулан тухайлбал 3.166 мянган нэхэлгын ээрүүлнүүдые, бүд нэхэлгын 95 мянган станок, мүн тэрэшэлэн 255 мянган тонно искусственна волокно үйлэдбэрилхэ хүсэтэй ба 85 миллион паар гутал оёхо хүсэтэй түхеэрэлгэнүүдые ашаглалгада оруулха.

21. **Эдеэ хоолой промышленностиин** талаар хүдөө ажахын түүхэй эдэй ресурснуудай ургаhан ябадалтай тааралдуулан эдеэ хоолой зүйлнүүдэй үйлэдбэрилгые саашадань ехэдхэхэ, продукциин шанарые hайжаруулха ба ассортиментыень үргэдхэхэ, эдеэ хоолой зүйлнүүдэй шанарые гутаахагүйгөөр хубаарилан ябталалгын эрхим аргануудые хэрэглэхэ гэжэ хараалха.

Малай тоhо үйлэдбэрилгые 56 процентээр ба hүнэй продуктнуудые үйлэдбэрилгэ 2, 7 дахин ехэ болгохо.

Сахар болон ургамалай тоhоной нэмэлтэ ресурснуудые абахын зорилгоор 1956—1960 онуудай турша соо свёкловична патокын сахарые абаха сепарационно аргануудые ба тоhото ургамалнуудай үрын тоhые абаха экстракционно аргые үргэнөөр нэбтэрүүлхэ.

Далай соо загаhа барилга ехээр хүгжөөхэ ябадалые хангахын тулада загаhанай промышленностиие загаhа барилгын мүнөө үеын томо суднануудаар зэбсэгжүүлхэ талаар хүдэлмэри үргэлжэлүүлхэ. Загаhа бэдэрэлгын ба барилгын томо суднануудые радионавигационно болон гидроакустическа приборнуудаар, мүн тэрэшэлэн загаhа барилгын ба үйлэдбэрилгын хүдэлмэриие механизацилхын тулада шэб шэнэ түхеэрэлгэнүүдээр зэбсэгжүүлхэ. Суднанууд дээрэ продукци бэлэн болгоод, худалдахыень портнуудта абаашажа боломоор тиимэ холодильна түхеэрэлгэнүүдтэй ба загаhа үйлэдбэрилгын бусад түхеэрэлгэнүүдтэй загаhа барилгын траулернуудаар загаhанай промышленностиие хангаха.

Оронойнгоо уhа голнууд соо загаhанай запасуудые бүтэн байлгахын ба ехэ болгохын тулада загаhа үсхэбэрилгын-мелиоративна хүдэлмэринүүдые ехэ хэмжээтэйгээр бэелүүлжэ, загаhанай запасуудые ехэ болгохо байгаалиин условинуудые hайжаруулха, промышленна аргаар загаhа үсхэбэрилгын ба үнэтэ загаhануудые ондоо газарнуудта тааруулан дадааха ябадалые саашадаа хүгжөөхэ хэрэгые хараалха.

Эдеэ хоолой промышленностиин бүхы hалбаринуудта түүхэй эдэй болон бэлэн продукциин гээлтэ хоролтодо оролгые горьтойхоноор доошолуулха ябадалые хангаха.

Зургаадахи табанжэлэй үедэ капитальна барилгын тоодо оруулан тухайлбал удаадахи хэмжээнэй үйлэдбэриин хүсэнүүдые ашаглалгада оруулха гэбэл: 708 мянган центнер сахарна свёкло ба 2.335 тонно тоhото үрэ сүүдхэдээ үйлэдбэрилхэ; жэлдээ 957 миллион банка үрэтэ жэмэсэй болон фруктово консервэнүүдые ба 300 миллион банка загаhанай консервэнүүдые үйлэдбэрилхэ, халаан соо 2.279 тонно мяха, 313 мянган банка мяханай болон 379 мянган банка hүнэй консервнүүдые үйлэдбэрилхэ, халаан соо 2.350 тонно hү, сыр, тоhон болгохо хүсэтэй.

II. Үйлэдбэриин процессүүдые механизацилха ба автоматизацилха талаар

[..]Саашанхи техническэ хүгжэлтэ хангахын, бү[..] дээшэлүүлхын ба ажалай условинуудые хүн[..] зорилгоор хүдэлмэринүүдые механизацил[..]пые ехээр түргэдхэхэ ба промышленностьда [..] ехэ хэмжээтэйгээр үйлэдбэриин процессүүдые [..]матизацилха ябадалые нэбтэрүүлхэ.

[..]омышленностиин бүхы hалбаринуудта гол ба [..]бариин хүдэлмэринүүдые комплексноор меха[..]цилгые үргэн ехэ хэмжээтэйгээр бэелүүлхэ. [..]га-буулгалгын хүдэлмэринүүдые комплексноор [..]изацилгада тусхай анхарал хандуулха.

[..]рим нэгэн агрегадууд болон операцинуудые ав[..]тизацилгаhаа цехүүдые, технологическа процес[..] автоматизацилгада ба хүсэд автоматизиро[..] предприятинуудые байгуулха ябадалда шэл[..]рохо. Энергосистемэнүүд дотор, нефтиин олзо[..]нууд дээрэ болон бусад үйлэдбэринүүдтэ түхеэ[..]нүүдые холо газарhаа хүдэлгэхэ ба хиналта [..] хүтэлбэриие телемеханизациин аргаар бэелүүлхэ ябадалые саашадаа нэбтэрүүлгэ хангаха.

2. Үйлэдбэриин процессүүдые комплексноор механизацилха ба автоматизацилха хэрэгые үргэнөөр хүгжөөхэ тушаа хараалагдаhан хэмжээ-ябуулганuудтай дашарамдуулан технологическа процессүүдые hайжаруулха ба үйлэдбэриин эмхидхэлые hайжаруулха тушаа шухала хүдэлмэриие нэгэ доро ябуулха. Тиихэтэй хамта үйлэдбэриин таhаралтагүй ба поточно аргануудай удельнэ хэмжээе горьтойхоноор ехэдхэжэ, ажал ехэтэй хүдэлмэринүүдые эсэгэ ороной болон хилын саадахи техникын эрхим түйлалтануудай хэмжээндэ хүрэтэр хүнгэдхэхэ ябадалые түйлаха. Промышленностиие механизациин болон автоматизациин шухала хэрэгсэлнүүдээр ба приборнуудаар хангаха; бии байhан түхеэрэлгэнүүд болон механизмуудые ашаглаха ябадалые горьтойгоор hайжаруулха.

3. Промышленностиин hалбаринуудай талаар үйлэдбэриин процессүүдые механизацилха болон автоматизацилха тушаа удаадахи гол даалгабаринуудые хараалха.

Хара металлургида — мартеновскэ пеэшэнүүдые хүдэлгэхэ ябадалые горьтойгоор автоматизацилгые бэелүүлхэ, прокатна, коксохимическэ, галда шатасагүй болон метизнэ үйлэдбэриин технологическа процессүүдые комплексноор механизацилха ба автоматизацилха ябадалые бэелүүлхэ, доменно пеэшэнүүдые хүдэлгэхэ хэрэгые комплексноор автоматизацилжа эхилхэ. 40 прокатна болон трубопрокатна стануудые автоматизацилха хэрэгые бэелүүлхэ. Газар доронхи транспортые диспетчерскэ аргаар хүдэлгэхэ ба газар доронхи хүдэлмэринүүд дээрэ, түмэрэй-рудна болон марганцева томо шахтанууд дээрэхи гол машинанууд болон механизмуудые холо газарта байгаад хүдэлгэхэ ябадалые бэелүүлхэ.

Үнгэтэ металлургида — зэдэй промышленностьда туяатуулдаг ба холисоhоонь сэбэрлэдэг пеэшэнүүдые автоматизацилха ябадалые дүүргэхэ; туулганай-цинковэ, никелевэ промышленностьда болон шухаг металлнуудай промышленностьда шахтна болон хоолойто пеэшэнүүдые автоматизировалхэ; шанаржуулгын томо фабриканууд дээрэ буталалгын, жэжэ болголгын, флотациин процессүүдые комплексноор автоматизацилха ябадалые нэбтэрүүлхэ, мүн тэрэшэлэн үнгэтэ металлургиин гол руднигууд дээрэ үйлэдбэриин процессүүдэй хиналтые автоматизацилха, руда суглуулха болон шэрэхэ процессүүдые холо газарта байгаад эрхилхэ, скиповэ үргэлгын ба туhалбариин тодхолгонуудай хүдэлмэриин процессүүдые холо газарhаа хүтэлбэрилхэ.

Нүүрhэнэй промышленностьда — нүүрhэ малтан абалгые комплексноор механизацилга бэелүүлхын тулада хушалтануудые хэхэ ба сэбэрлэлгын нүхэнүүд дотор конвейернүүдые ниишэ тиишэнь ябуулха хэрэгые механизацилха ябадалые үргэнөөр нэбтэрүүлхэ, налагараар болон ташуугаар газарайнь хэмхэрэн унадаг газарта нүүрhэ малтан абалга механизацилгые саашадань хүгжөөхэ ябадал хангажа, энээниие түрүүшын ээлжээндэ Донецкэ, Кузнецкэ болон Карагандинска бассейнүүдтэ хүсэд бэелүүлхэ. Бэлэдхэлэй хүдэлмэри ябуулхадаа нүүрhэ болон шорой ашаха хүдэлмэриие механизацилжа дүүргэхэ. Газар доронхи хүдэлмэринүүдтэ, шахтанууд дотор ба шанаржуулгын фабриканууддта автоматизациие, машинанууд болон механизмуудые холо газарhаа хүдэлгэхэ ябадалые бүхы хэмжээгээр үргэдхэхэ. Нүүрhэ малтан абадаг газарнуудта хүсэтэ түхеэрэлгэнүүдые ашаглажа, хүдэлмэринүүдые комплексноор механизацилха ябадал хангаха. Газар малталгада тулгануудай дунда металлическа болон түмэр-бетонно тулгын удельнэ хэмжээе горьтойгоор ехэдхэжэ, тулгын модо гаргашалха ябадалые хороохо.

Фрезернэ торф малтан абалгые комплексноор механизацилха тушаа, мүн тэрэшэлэн моносогор торф малтан абаха, хуряаха ба ашалгые механизацилха тушаа, транспортна, газарыень бэлэдхэлгын ба туhалбариин хүдэлмэринүүдые механизацилга дүүргэхэ.

Нефтяной промышленностьда — нефтяной скважинануудые малтахадаа табилга-үргэлгын хүдэлмэринүүдые үргэн хэмжээтэйгээр механизацилха ба автоматизацилха ябадалые бэелүүлхэ; олзоборинууд дээрэхи гол хүдэлмэринүүдые автоматизацилжа дүүргэхэ; ашаглагдажа байhан заводууд дээрэхи процессүүдые хиналга ба эрхилэлгые автоматизацилга үргэнөөр нэбтэрүүлхэ ба нефть үйлэдбэрилгын шэнээр баригдажа байhан заводууд дээрэ комплексно автоматизаци нэбтэрүүлхэ. Нефтяной болон уhа абалтын скважинануудые болон нефтегазопроводуудые холын газарhаа хинаха ба централизованноор хүдэлгэхэ аргануудые зарим газарта бэелүүлхэ.

Электростанцинуудай талаар — гидроэлектростанцинуудые телемеханическа аргаар хүдэлгэхэ хүдэлмэринүүдые дүүргэхэ; 2—3 жэлэй турша соо гол энергетическэ системэнүүд болон томо подстанцинуудые телеуправлениитэй болгохо. Зургаадахи табанжэл соо баригдажа эхилhэн бүхы тепловой электростанцинууд дээрэ хүтэлбэрилгыень комплексноор автоматизацилха гэжэ хараалха.

Машина бүтээлгэдэ — үйлэдбэриин процессүүдые, түрүүшын ээлжээндэ шудхалаагай болон кузнечно-прессовэ үйлэдбэридэхи процессүүдые механизацилга болон автоматизацилгые горьтойгоор үргэдхэхэ. Тон олоорнь бүтээдэг үйлэдбэридэхи термическэ пеэшэнүүдэй тепловой режимүүдые хүсэд автоматизацилга бэелүүлхэ; хайлуулагдаха модельнүүдээр шудхалаатай комплексно механизированнэ цехүүдые байгуулха. Зургаадахи табанжэл соо 220-hоо үсөөн бэшэ автоматическа болон автоматическа шахуу лининүүд ба цехүүдые ашаглалтада оруулха.

Электротехническэ промышленностьда — электродвигательнүүдые хабсаралга автоматизацилха ба кабельнүүдые үйлэдбэрилхэ хүдэлмэринүүдые механизацилха ябадал нэбтэрүүлхэ.

Радиотехническэ промышленностьда — радиоаппаратурын болон вакуумна приборнуудай детальнуудые олоорнь үйлэдбэрилгые үргэнөөр механизацилха ба автоматизацилха ябадалые хангаха.

Химическэ промышленностьда — цехүүд болон заводуудые, түрүүшын ээлжээндэ сернэ болон азотно кислота, кальцинированнэ содо үйлэдбэрилгын заводуудые комплексноор автоматизацилжа захалха; сернэ кислота үйлэдбэрилхэ автоматизированнэ цехые барижа, ашаглалгада оруулха.

Барилгада — газар малталгын, ашалга-буулгалгын хүдэлмэринүүдые, мүн тэрэшэлэн конструкцинуудые хабсаргаха хүдэлмэринүүдые комплексноор механизацилжа гол түлэб дүүргэхэ. Гоёолтын ба барилгын бусад хүдэлмэринүүдые комплексноор механизацилгые бүхы хэмжээгээр хүгжөөхэ.

Барилгын материалнуудай промышленностьда — рудна бэшэ барилгын материалнуудые оложо абаха хүдэлмэриие комплексноор механизацилга бэелүүлхэ. Цементнэ промышленностьда үйлэдбэриин технологическа процессүүдые үргэн хэмжээтэйгээр автоматизацилха, шифер, керамическа зүйлнүүд, радиаторнууд болон санитарно-техническэ түхеэрэлгэнүүд ба бусад зүйлнүүдые үйлэдбэрилгэдэ поточно-механизированнэ процессүүдые нэбтэрүүлхэ.

Ой модоной промышленностьда — модо бэлэдхэлэй гол хүдэлмэринүүдые комплексноор механизацилха ябадалые дүүргэхэ ба туhалбариин хүдэлмэринүүдые үргэнөөр механизировалхэ; модо шулаха талаар ажал ехэтэй ба хүндэ хүдэлмэринүүдэй ехэнхи хубиие ой соонь хэхын орондо модо шэрэхэ харгынуудай доодо складуудта болон модо ашалгын базануудта хэдэг болохо; доодо складууд дээрэхи хүдэлмэринүүдые комплексно аргаар механизацилгые үргэн ехэ хэмжээтэйгээр бэелүүлхэ. Ехэ ашаа шэрэхэ хүсэтэй ба хаанашье ябадаг автотягачнууд болон автомобильнуудые модо зөөлгэдэ нэбтэрүүлхэ. Модоной хаядаhануудые хэрэглэн хүдэлмэрилдэг электростанцинуудые бариха аргаар модо бэлэдхэл дээрэ бата hайн энергетическэ база байгуулха.

Саарhанай болон модо үйлэдбэрилгын промышленностьда — целлюлозно-саарhанай ба гидролизно үйлэдбэриин гол шухала технологическа процессүүдые автоматизировалхэ; тус үйлэдбэриин участогууд болон цехүүдые комплексноор автоматизацилга бэелүүлхэ; мебель үйлэдбэрилгэдэ автоматическа болон автоматическа шахуу лининүүдые байгуулха ба нэбтэрүүлхэ.

Бүд нэхэлтын промышленностьда — табанжэл соо бүд нэхэлгын бүхы станогуудай 60 процентыень автоматическа станогууд болгохо, үйлэдбэриин процессүүдые автоматическаар эрхилжэ, бүдүүдые гоёолгын поточно-агрегированнэ аргануудые, мүн тэрэшэлэн бүд нэхэлгын предприятинууд дээрэ ажал ехэтэй хүдэлмэринүүдые комплексноор механизацилга нэбтэрүүлхэ; хлопок сэбэрлэлгын заводууд дээрэхи ба хлопок бэлэдхэлгын пунктнууд дээрэхи ажал ехэтэй ба хүндэ хүдэлмэринүүдые механизацилга дүүргэхэ.

Арhа-гуталай промышленностьда түүхэй арhа элдүүрилхэ ба гутал оёдог хүдэлмэридэхи гар хүдэлмэриие саашадань хороохо ба автоматическа болон автоматическа шахуу лининүүдые нэбтэрүүлхэ.

Эдеэ хоолой промышленностьда — загаhа бариха ба үйлэдбэрилхэ хүдэлмэриие комплексноор механизацилгые үргэдхэхэ, загаhанай бүхы заводуудые загаhа механизированнээр тушаан абаха ба үйлэдбэрилхэ аргатай болгохо, загаhа үйлэдбэрилхэ тушаа 600-hаа үсөөн бэшэ автоматическа лининүүдые нэбтэрүүлхэ.

Кондитерскэ болон хилээмэнэй зүйлнүүдые үйлэдбэрилхэ тушаа 400-hаа үсөөн бэшэ поточно-автоматическа болон автоматическа шахуу лининүүдые тогтоохо.

Томонууд ба дунда зэргын мяханай комбинадуудые мал механизированнэ поточно аргаар борлуулан буйлуулдаг болгохо хэрэгые дүүргэхэ, тэрэнэй түлөө табан жэлэй турша соо 400 конвейернэ лининүүдые тогтоохо. Сагаан тоhо үйлэдбэрилхэ 1500 автоматическа поточно лининүүдые нэбтэрүүлхэ.

4. Үйлэдбэриин процессүүдые автоматизацилха хүдэлмэринүүдые түсэбэй ёhоор ябуулхын ба шухала хэрэгтэй приборнууд болон түхеэрэлгээр промышленна предприятинуудые хангахын зорилгоор промышленностиин бүхы hалбаринуудтахи үйлэдбэриин процессүүдые автоматизацилгын перспективнэ түсэб зохёохо шухала гэжэ тоолохо.

III. Промышленностьда мэргэжүүлгэ ба кооперировани хэхэ талаар

1. **Ниитын ажалай бүтээсын ургалтые түргэдхэхэ, үйлэдбэриин гаргашые хороохо ба продукциин шанар дээшэлүүлхэ зорилгоор** зургаадахи табанжэл соо промышленностьдахи мэргэжүүлгые ба кооперировалгые үргэдхэхэ, тиихэдэ мэргэжүүлэгдэhэн предприятинуудта олоорнь поточноор үйлэдбэрилгэ эмхидхэхэ. Мэргэжүүлэгдэhэн предприятинуудта стандартизацилагдаhан, нормологдоhон ба унифицированнэ детальнууд, узелнууд болон элдэб зүйлнүүдые эгээн шэнэ технологёор үйлэдбэрилхэ. hалбаринуудые, предприятинуудые ба детальнууд, узелнууд болон элдэб зүйлнүүдэй үйлэдбэрилгые министерствонүүд ба тус тус предприятинуудай хоорондо зүбөөр хубаарилха.

Экономическа районуудай ба промышленна томо центрнүүдэй хэмжээн дотор предприятинууд кооперировалэгдэхэ гэжэ хараадаа абаад, ороной экономическа элдэб районуудта мэргэжүүлэгдэhэн предприятинуудые байгуулха.

2. Промышленна предприятинуудые шэрэм ба булад шудхалаагаар хангахын тулада зургаадахи табанжэлдэ бүхы дээрээ жэл соо 1.500 мянган тонно шудхалаа үгэдэг, эгээ шэнэ техникээр хангагдаhан, шудхалгын 23 мэргэжэлүүлэгдэhэн заводуудые бариха гэжэ, мүн шудхалгын мэргэжүүлэгдэhэн цехүүдые, тэрэ тоодо:

жэл соо бүхы дээрээ 110 мянган тонно шудхалаа гаргаха хүсэтэй шудхалгын 3-hаа үсөөн бэшэ заводуудые Центрын районуудта, жэл соо 40 мянган тонно шудхалаа гаргаха хүсэтэй мэргэжүүлэгдэhэн цех тракторна запасной частынуудай Чебоксарска заводой дэргэдэ;

жэл соо бүхы дээрээ 200 мянган тонно шудхамал зүйлнүүдые гаргаха хүсэтэй шудхалгын 4 завод Уралда, жэл соо 60 мянган тонно томо, шудхамал шухаг зүйлнүүдые бэлэдхэдэг шудхалгын цехые Уралмашзаводой дэргэдэ;

жэл соо бүхы дээрээ 400 мянган тонно шудхалаа үгэдэг мэргэжүүлэгдэhэн шудхалгын 6 заводые Баруун ба Зүүн Сибириин районуудта;

шудхалгын 3 цех Казахстанай районуудта бариха, тэдээн соохоо 45 мянган тонно булад ба шэрэм шудхалаа жэл соо үгэжэ байха хүсэтэй 2 цехыень прокатна түхеэрэлгын Петропавловскда баригдажа байгаа заводой дэргэдэ, жэл соо 150 мянган тонно шудхалаа үгэхэ хүсэтэй нэгэ цехыень Павлодарскда баригдажа байгаа комбайнова заводой дэргэдэ;

Урда зүгэй районуудта—жэл соо 70 мянган тонно шудхалаа үгэхэ хүсэтэй булад шудхалгын мэргэжүүлэгдэhэн цех. Кременчугта жэл соо 60 мянган тонно томо шудхамал зүйлнүүдые үгэхэ хүсэтэй шудхалгын цехые Ново-Краматорска заводой дэргэдэ бариха гэжэ хараалха.

Гадна, 1956—1958 онуудта булад, шэрэм ба алюминиевэ шудхалаа үйлэдбэрилхэ районно базова цехүүдые, мүн тэрэшэлэн хэблэхэ, шудхан хэблэхэ ба шэнгэбтэрээр хэблэхэ аргаар кузнечнэ зүйлнүүдые үйлэдбэрилхэ цехүүдые эмхидхэхэ, даража шудхалаа хэхэ, халуу даасатай ба прецизионно булад шудхалаа хэхэ мэргэжүүлэгдэhэн цехүүдые 13 заводой дэргэдэ байгуулха.

Шудхалаа, дабталаа ба хэблэмэл зүйлнүүдые гаргадаг хүсэнүүдэй машина бүтээлгын заводуудай механо-болбосоруулгын хүсэнүүдтэй ургалтаhаа үлүү

(Үргэлжэлэлынь 4-дэхи нюурта)

СССР-эй арадай ажахые 1956—1960 онуудта хүгжөөхэ зургаадахи табанжэлэй түсэб туша

КПСС-эй XX СЪЕЗДЫН ДИРЕКТИВЭНУУД

(Үргэлжэлэлынь)

түргэнөөр хүгжэхыень бодожо, мэргэжүүлэгдэhэн **шудхалгын ба кузнечно-прессовэ** томо цехүүдые бариха.

3. Томо турбинанууд, генераторнууд, прокатна станогууд, бутаруулга-үйрүүлгын ба бусад түхеэрэлгэ хэлгэдэ хэрэгтэй томо ба шухаг дабталаануудаар арадай ажахые хангахын тулада табанжэлэй турша соо жэл бүри 120 мянган тонно дабталаа үгэхэ хүсэтэй кузнечно-прессовэ завод Уралда, жэл соо бүхы дээрээ 95 мянган тонно дабталаа үгэхэ хүсэтэй кузнечно-прессовэ 2 цех Павлодарскда баригдажа байгаа комбайнова заводой, прокатна түхеэрэлгын Петропавловска заводой дэргэдэ бариха.

4. Мэргэжүүлэгдэhэн шудхалгын ба кузнечно-прессовэ заводууд болон цехүүдэй бии гү, али баригдажа байhан районуудтахи машина бүтээлгын заводуудай дэргэдэ шудхалгын ба кузнечно-прессовэ жэжэ цехүүдые барихагүй гэжэ хорихо.

Шудхалгын ба кузнечно-прессовэ заводууд болон цехүүдые тон шэнэ түхеэрэлгээр хангажа байхын тулада шудхалгын түхеэрэлгэ хэдэг шэнэ заводуудые, шудхалгын ба кузнечно-прессовэ цехүүдые механизацилха хэрэгсэлнүүдые хэдэг заводуудые ороной элдэб районуудта бариха.

5. Стандартна зэбсэгүүдэй талаар промышленна предприятинуудай эрилтые гүйсэд хангаха, тиихын тулада эдэ зэбсэгүүдые мэргэжүүлэгдэhэн заводуудта, мэргэжүүлэгдэhэн цехүүдтэ үйлэдбэрилхэдэ хэрэгтэй хүсэнүүдые табанжэлэй турша соо байгуулха.

6. Тракторнууд болон хүдөө ажахын машинануудта хэрэгтэй запасной частьнуудые мэргэжүүлэгдэhэн заводууд болон цехүүдтэ үйлэдбэрилгые 1960 ондо 90 процент хүрэтэр дээшэлүүлхэ. Мэргэжүүлэгдэhэн заводуудта хэгдэhэн узелнууд болон агрегадуудые хэрэглэжэ, автомобильнуудые заhабарилха агрегадна аргые үргэнөөр дэлгэрүүлхэ.

Барилгын машинануудта хэрэгтэй запасной частьнуудые мэргэжүүлэгдэhэн заводуудта үйлэдбэрилгые 4-hөө доошо бэшээр ехэдхэхэ.

7. Металл отолдог ба модо болбосоруулдаг станогуудые хэдэг мэргэжүүлэгдэhэн шэнэ заводуудые, тэрэ тоодо автоматическа лининүүдые, тусхай ба агрегадна станогуудые үйлэдбэрилдэг заводуудые Минскдэ, Томскдо, Костромада, Вологдада бариха. Мэргэжүүлэгдэhэн заводуудта хонооборинуудай, оньhото түхеэрэлгэ болон элдэб багажа зэмсэгүүдэй үйлэдбэрилгые табанжэлэй турша соо 10 тухай дахин ехэдхэхэ.

Шестерняну удые, шлицевэ болон картонна голнуудые, автомобильна двигательнүүд болон мөөрэнүүдые, мүн автомобильна радиаторнуудые үйлэдбэрилдэг мэргэжүүлэгдэhэн 6 завод Баруун ба Зүүн Сибирьтэ бариха гэжэ хараалха. Эрхим шанартай метизүүд болон фитингнүүдые үйлэдбэрилдэг мэргэжүүлэгдэhэн цехүүдые металлургическа промышленностьда барижа, ашаглалгада оруулха.

8. Тус районой предприятинуудай ямаршье захиргаанай мэдэлдэ байгаа hаань, тэдээнэй эрилтые хангахын тулада электродуудые хэдэг, эгээ олоороо хэрэглэгдэдэг зүйлнүүдые резинээр, пластическа зүйлнүүдээр, модоор хэдэг, бэхилэлгын ба бусад зүйлнүүдые хэдэг мэргэжүүлэгдэhэн предприятинууд болон цехүүдые ороной экономическа элдэб районуудта эмхидхэхэ.

9. Ниитэ дээрээ 4,5 млн. кубометр хюрөөдэмэл материал үгэдэг модо хюрөөдэлгэ-болбосоруулгын мэргэжүүлэгдэhэн 15-hаа үсөөн бэшэ предприятинуудые бариха, автомобиль бүтээлгэдэ, хүдөө ажахын машина бүтээлгэдэ, вагон бүтээлгэдэ хэрэгтэй модо, мүн тиихэдэ мебельнэ предприятинуудта хэрэгтэй модо ба детальнуудые тэдэ предприятинууд үгэжэ байха ёhотой.

10. Ороной экономическа районуудтахи ба промышленна томо центрнүүдтэхи промышленностьда мэргэжүүлгэ ба кооперировани хэхэ холын хараатай түсэб зохёохо шухала гэжэ тоолохо.

IV. Хүдөө ажахын талаар

1. Газартаряалан болон малажалай эрид ехэ дэбжэлтэ хангаха 1960 ондо ороohо таряанай валовой суглуулбарие 180 миллион тоннодо (11 миллиард пүүд) хүргэхэ. Табанжэлэй турша тоо техническэ культурануудай, хартаабхын, овощиин болон малажалай продуктнуудые иимэ хэмжээндэ хүрэтэр дээшэлүүлхэ:

	1960 он 1955 онтой жэшэhэн процентээр
Хлопок-сырец	156
Лён-волокно	135
Сахарна свёкло	154
Хартаабха	185
Овощь	218
Мяха	200
hү	195
Үндэгэ	254
Ноohон	182

2. Агрономическа наукын туйлалтануудые болон түрүү дүй дуршэл үргэнөөр хэрэглэжэ, хүдөө ажахын үйлэдбэри эрхилэлгын культурые саг үргэлжэ дээшэлүүлхэ, нютаг нютагай эрхэ байдалда тааралдуулан эгээн ургаса ехэтэй культурануудые, тиимэ сортын ургамалнуудые тариха, тэрэшэлэн ашаг ехэтэй түрэлэй ба үүлтэрэй малнуудые үсхэхэ; хүдөө ажахын элдэб hалбаринуудые колхозууд болон совхозуудта зүбөөр тааралдуулан эрхилхэ.

Район бүхэнэй байгаалиин ба экономическа эрхэ байдалые хараадаа абан, колхоз ба совхоз бүриин байдаг райондо хүдэлмэриин хүсэ ба зөөри эгээн багаар гаргашалаад, эдлүүриин газарай 100 гектар бүхэндэ продукци абалгые эрид ехээр дээшэлүүлхэ ябадал анхаралдаа абалсан ороной районуудта хүдөө ажахын тус тус hалбаринуудые ажахын талаар таатай зохид байхаар хубаарилха, мүн газартаряалан болон малажалые тусхай шэглэлтэй болгохо.

3. Хүдөө ажахын культурануудые тарилгын агротехникые бүхы хэмжээгээр hайжаруулха, ряд хоорондын элдүүрилгэ заабол хэгдэхэ ёhотой хлопок, наран сэсэг, кукуруза болон бусад культурануудые квадратна ба квадратно-гнездовой аргаар таридаг болохо; пропашной культурануудые тариха ба хуряаха хүдэлмэриие комплексноор механизацилха. Үрэhэ абалгын гээгдэлые усадхаха, хүдөө ажахын культурануудай ургаса ехэтэй ехэ продукци үгэдэг сортнуудые, үндэр ургаса үгэдэг хлопчатнигай сортнуудые, сахар ехэтэй сахарна свёклын сортнуудые, тоhо ехэтэй ба эртэ эдеэшэдэг наран сэсэгэй сортнуудые түргэнөөр бии болгожо, үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ.

Минеральна утэгжүүлгэнүүдые, тэрэшэлэн нютагай утэгжүүлгэнүүдые, наг шэбхэ, торф, компостнуудые, үнэhэ хэрэглэлгые hайжаруулха. Хүдөө ажахыда зорюулан промышленна ёhоор торф малтан абалтые үргэдхэхэ. Бактериальна утэгжүүлгэ үйлэдбэрилгые горьтойгоор дээшэлүүлхэ, азотно шэнгэн утэгжүүлгэ ехээр хэдэг болохо. Хүдөө ажахын хэрэглэмжые хангажа шадаха хэмжээтэйгээр извёстко промышленна аргаар үйлэдбэрилгэ эмхидхэхэ.

4. **Ороohо таряанай ажахые** саашадань дэбжээхэ зорилгоор 1956 ондо 30 миллион гектарhаа бага бэшэ шэнэ ба боро газар дээрэ тарилга хэхэ, Сибириин, Уралай, Дальна Востогой, Поволжиин, Казахстанай хара бэшэ хүрьhэтэй газартай районуудта, мүн ороной бусад районуудта мүнгэ зөөри ехээр гаргашалангүйгөөр, hайн ба тогтууритай ургаса абажа болохоор тиимэ шэнэ ба боро газар элдүүрилгые үргэлжэлүүлхэ. Ороohото культурануудай ургасые горьтойгоор дээшэлүүлхэ, мүн район районуудта тааруулан хубаарилагдаhан эгээн ургаса ехэтэй ба шанар hайнтай ороohотой сортын ороohото культурануудай үрэhөөр ойрын жэлнүүдтэ хаа хаанагүй тарилга хэдэг болохо. Ургаса ехэтэй культура болгошо кукуруза тарилгые дэлгэрүүлжэ, 1960 ондо колхозууд болон совхозуудта 28 миллион гаhаа бага бэшэ талмай дээрэ кукуруза таридаг болохо. Хамагай түрүүндэ совхозуудта, тэрэшэлэн селекционно станцинуудта болон колхозуудта кукурузын гибриднэ үрэhэ бүри үргэн далайсатайгаар үйлэдбэрилгые эмхидхэхэ.

Ургаса хуряалгын ба хадагалалгын үедэ ороohо таряанай гээгдэлгые эрид ехээр хороохо; ороohото культурануудай ургаса хуряалгые ороной Европейскэ хубида 10-hаа олон бэшэ хүдэлмэриин үдэр соо, Сибириин болон Дальна Востогой районуудта — 7—8 хүдэлмэриин үдэр соо үнгэргэхэ.

Ургаса хуряаха үедөө таряа гээлгэтэй тэмсэхэдээ, ороohото культурануудые хуряаха хүдэлмэриие тус тустань үнгэргэхэ аргые үргэнөөр хэрэглэлгэдэ тусгаар анхарал хандуулха.

5. Хлопогой ургасые саашадань дээшэлүүлгэ хангаха, тиихэдээ хлопок таридаг аад, гээгдэнги колхозуудта ургаса дээшэлүүлгэдэ, тэрэшэлэн уhалууриин hубаг канавануудтай аад хэрэглэгдэдэггүй, мүн шэнээр уhалагдадаг болоhон газар ашаглан, уhалагдадаг газарта хлопок тарилтые үргэдхэлгэдэ тусгаар анхарал хандуулха.

Лёной ургасые горьтойгоор дээшэлүүлхэ ба тэрэнэй тарилгые үргэдхэхэ, лёной болон улhанай продукциин товарностиие дээшэлүүлхэ ба шанарыень (номерлолгые) эрид hайжаруулха, гээлтые усадхаха, мүн лёной болон улhанай эшэнүүдые үлтилхэ талаар промышленна арга бүри үргэнөөр хэрэглэдэг болохо.

Сахарна свёкло гол түлэб таридаг районуудта, хамагай түрүүндэ Украинска ССР-тэ, тэрэшэлэн сахарна свёкло тарихада таарамжатай эрхэ байдалтай, РСФСР-эй, Белорусска ССР-эй, Литовско ССР-эй ба Латвийска ССР-эй сахарна свёкло тарилгын хүгжэнги районуудта энэ культурын ургасые дээшэлүүлхэ ба тарилгые үргэдхэхэ.

6. Городуудай хүн зоной улам ургажа байгаа хэрэглэмжые hүнэй продуктнуудаар болон овощёор хангахын тулада томо городууд болон промышленна центрнүүд шадарай hүнэй-овощно хуушан зононуудые үргэдхэхэ ба шэнэ зононуудые байгуулха. Эдэ зононуудта шэнэ совхозуудые эмхидхэхэ, тэрэшэлэн шухала болоhон ушарта город шадарай совхозуудые hү, хартаабха болон овощь абалгаар тусхай мэргэжэлтэй болгохо. Теплицэнүүд болон парнигуудые барилга үргэдхэхэ, тэрэнэй тулада промышленна предприятинуудhаа болон электростанцинуудhаа хаягдаhан халуун уhа болон уурал үргэнөөр хэрэглэхэ. Город шадарай зонын колхозууд болон совхозуудта эртын сортын хартаабха болон овощь тарилгые ехэ болгохо.

7. Зургаадахи табанжэлдэ табадахи табанжэлэйхиhээ үрэ жэмэс болон виноград суглуулан абалгые 1,5—2 дахинhаа бага бэшээр дээшэлүүлхэ. Үрэ жэмэстэ модонуудай ба винограднигуудай питомнигуудай тооe олон болгохо, тэдээн дотор үрэ жэмэстэ модонуудай ба виноградай эрхим сортын тарилгын материалнуудые нилээд олоор ургуулдаг болохо. Хүдэлмэришэд болон албахаагшадай хамтаараа сад тарилгые, мүн бууса шадарайнгаа участогууд дээрэ колхознигуудай сад тарилгые бүхы хэмжээгээр хүгжөөхэ.

8. Илангаяа Узбекскэ ССР-тэ, Туркменскэ ССР-тэ, Таджикска ССР-тэ, Украинска ССР-тэ, Молдавска ССР-тэ болон Азербайджанска ССР-тэ торгоной ажахые горьтойгоор үргэдхэхэ. Тутова шёлкопрядай коконуудые 1960 ондо 38 мянган тонно хүрэтэр үйлэдбэрилдэг болохо.

9. Колхозуудай, тэрэшэлэн малажалай совхозуудай **ниитын малажалые** бүхы хэмжээгээр хүгжөөхэ. Хамагай түрүүндэ түргэнөөр урган үдэдэг мал болгошо гахайн ажахые хүгжөөжэ, мяха үйлэдбэрилгые дээшэлүүлхэ; гахайн мяханай удельнэ хэмжээе орон дотор бүхы дээрээ үйлэдбэрилэгдэдэг мяханай 50 процент хүрэтэр ехэдхэхэ, тиихэдээ мяха ба бекон үйлэдбэрилхын тулада гахай шахаха ябадалай булюу hайн байhые хэрэглэхэ.

Казахстанай, Сибириин, Доодо Поволжиин, Хойто Кавказай холын тала газартай районуудай колхозууд ба совхозуудта, мүн хээрын тэжээл ехэтэй Дальна Востогой районуудта мяха ехээр абахын тулада мал олоор үсхэбэрилдэг болохо. Эбэртэ бодо мал томо болгохо ба шахажа тарталуулха гэжэ эмхидхэгдэhэн ажахынуудта энэ хүдэлмэри эмхидхэхэ.

Хүгжэнги таряанажахытай колхозуудта урда тээнь бии байhан шубуунайнгаа фермэнүүдые үргэдхэхыень ба тиимэ, томо фермэнүүдые шэнээр байгуулхыень, уhа сөөрэм олонтой районуудта уhанай шубуу олоор үсхэхыень hайшаан дурадхаха.

РСФСР-эй ба Украинска ССР-эй хони үсхэбэрилдэг хуушанай районуудта нарин ба наривтар ноohотой хони үсхэбэрилгые саашадань хүгжөөлгэ хангаха, тэрэшэлэн Зүүн Сибириин, Казахска ССР-эй, Киргизскэ ССР-эй, Азербайджанска ССР-эй, Грузинска ССР-эй ба Армянска ССР-эй районуудта нарин ба наривтар ноohотой хони үсхэбэрилгые бүхы хэмжээгээр хүгжөөхэ. Узбекскэ ССР-тэ, Таджикска ССР-тэ ба Туркменскэ ССР-тэ нарин ба наривтар ноohотой хони үсхэбэрилхын тулада бии байhан арга боломжонуудыень үргэнөөр хэрэглэхэ. Ороной баруун-хойто болон центральна районуудта мяха-ноohо үгэдэг хони, каракульска, дэгэлэй-арhа ба мяха-сало үгэдэг хонидые үсхэбэрилгын дэлгэрhэн районуудта тэрэниие олоор үсхэбэрилдэг болохо. Колхозууд болон совхозуудта нэгэ хониин бүриhөө дунда зэргээр ноohо хайшалалгые 27 процентhээ бага бэшээр дээшэлүүлхэ.

10. Бүхы түрэлэй мал болон шубуунуудаа, тэжээлээр хэрэгтэй зэргээрнь хангахын тулада, тэрэшэлэн колхозно үрхэтэнүүдэй хубиин мэдэлдэ байhан малда тэжээл колхозуудай зүгhөө таhалан үгэхын ба колхозууд болон совхозуудта тэжээлэй, страховой запасуудые байгуулхын тулада колхозууд болон совхозуудта **тэжээл бэлэдхэлгые** эрид ехээр дээшэлүүлхэ.

Олон жэлэй ба нэгэ жэлэй ногоонуудай hайн ургаса үгэдэг районуудта ногоо ехээр таридаг болохо, тиихэдээ хара бэшэ хүрьhэтэй газартай районуудта клевер, Дунда Азиин районуудта, Казахстанай урда талын районуудта болон Закавказида люцернэ ехээр тариха ба тэдэнэй ургасые дээшэлүүлгэдэ тусгаар анхарал хандуулха.

Латвийска ССР-тэ, Литовско ССР-тэ ба Эстонско ССР-тэ, тэрэшэлэн РСФСР-эй баруун-хойто районуудта олон жэлэй ногоо тариhан сабшалан болон бэлшээринүүдтэй болохо. Хээрын сабшалан болон бэлшээринүүдые hайжаруулха хүдэлмэри үргэн далайсатайгаар ябуулха. Комбинированнэ тэжээл бүйлуулдаг промышленностиин хүгжэлтые хангажа, комбинированнэ тэжээл үйлэдбэрилгые гурба—дүрбэ дахин ехэ болгохо.

11. Уhалагдадаг газарай талмайе табанжэлэй турша соо багсаахада 2,1 миллион гектараар дээшэлүүлхэ, тэрэ тоодо уhалууриин системэнүүдые шэнэдхэн заhаhанай ба уhалууриин hубаг канаватай аад ашаглагдадаггүй газарые уhаар хангаhанай ашаар уhалагдадаг болохо 800 мянган га газар, 1,3 миллион га шэнээр уhалагдаха газар оролсоно.

Табанжэлэй турша соо 3,1 миллион га намагhаа хатаагдаhан газар ашагладаг болохо, тэрэ тоодо уhа намаг хатаалгын hубаг канавануудые шэнэдхэн заhаhанай ба hэргээhэнэй ашаар хатаагдаха 2 миллион га газар, 1,1 миллион га шэнээр хатаагдаха газар оролсоно.

Уhагүй районуудта багсаахада 80 миллион га талмайтай бэлшээри уhажуулха хүдэлмэри хэхэ, тэрэнэй тулада уhажуултын системэнүүд болон түхеэрэлгэнүүдые бариха, тэрэшэлэн малай байрануудые болон гэр байрануудые бариха.

12. Хүдөө ажахые механизацилгын хэмжээе горьтойгоор дээшэлүүлхэ. Багсаахада, 15 хүсэтэйдэ оруулбал 1.650 мянган трактор, тэрэ тоодо 680 мянган (бодото тоогоороо) пропашной трактор, 560 мянган таряанай комбайн ба ороohото культурануудые хуряаха хүдэлмэри тус тустань бэелүүлхын тулада 180 мянган жатка (виндроуэр) ба комбайнын хойноhоо хадаhан солоомо суглуулха 400 мянган түхеэрэлгэ, тэрэшэлэн кукуруза хуряадаг ба силос хуряадаг 250 мянган комбайн 1956—1960 онуудта хүдөө ажахыда үгтэхэ.

Ороohото культурануудые ба техническэ пропашной культурануудые тариха хүдэлмэриие, тэрэшэлэн сад болон огородой хүдэлмэриие механизацилга хангахын тулада, хүдөө ажахын үйлэдбэридэ эгээн экономична дизельнэ тракторнуудые ба шэнэ түхэл хэлбэриин комбайнуудые, пневматическа шинэтэй колёсно тракторнуудые, навесна ба навесна шахуу түхэлтэй аад, жолоодон хүдэлгэхэ гидравлическа системэтэй хүдөө ажахын машинануудые олоор хэрэглэдэг болохо.

Хүдөө ажахын үйлэдбэридэ электроэнерги үргэнөөр хэрэглэдэг болохо, тэрэнэй тулада колхозууд болон совхозуудые гүрэнэй электростанцинуудтай холбохоhоо гадна, колхозууд болон совхозуудай хамжан хабаадалсалгатайгаар район хоорондын, мүн районно тепловой болон гидроэлектростанцинуудые барилга эмхидхэхэ. Саг үргэлжын станцинуудhаа электроэнерги абадаг электрификацилагдаhан колхозуудай тооe табанжэлэй турша с[...] дахин олон болгохо, совхозууд болон МТС[...] электрификацилгые түгэсхэхэ.

Машинно-тракторна станцинууд болон [...] зуудта техникэ ашаглалгые hайжаруулха, [...] банжэлэй турша соо трактор болон таряана[...] байнуудай үдэр бүриин бүтээсые 30—35 п[...] hээ бага бэшээр дээшэлүүлхэ.

Колхозуудай хүдөө ажахын үйлэдбэриин hалбаринуудые хүгжөөлгэдэ ба колхозуудые [...] хэлэй ажахын талаар саашадань бэхижү[...] машинно-тракторна станцинуудай дүүргэдэг [...] дээшэлүүлхэ. Үйлэдбэриин түсэбүүдые дүүр[...] ба хүдөө ажахын продуктнуудые бэлэдхэлгы[...] лөө, таряан ба малажалай ажал ехэтэй хүд[...] механизацилхын түлөө машинно-тракторна с[...] нуудай харюусалгые дээшэлүүлхэ. МТС-үүдэй [...] үргэлжын хүдэлмэришэдые түхэреэн жэлэй [...] ша соо хүсэдөөр ажаллуулхын тулада механи[...] нуудта элдэб мэргэжэл олгожо, колхозой а[...] ехээр туhа хүргэдэг болгохо.

МТС-үүдтэ арьбалалгын гурим наринаар [...] тракторна хүдэлмэриин өөрын үные багсаах[...] процентээр доошолуулха, МТС-үүдэй хүдэл[...] түлөө натура түлөөhэн болгон абтадаг хүдө[...] хын центнер продукци бүриие үйлэдбэрилгэд[...] нэй зүгhөө зөөри гаргашалгые горьтойгоор х[...] 1956 онhоо машинно-тракторна станцинууды[...] хын тоосоондо оруулга эхилхэ.

13. Колхозуудые эмхидхэлэй-ажахын тала[...] шадань бэхижүүлхэ, хүдөө ажахыда түрүү [...] кые нэбтэрүүлhэнэй, хүдэлмэриин хүсэ гүйсэд[...] таатай hайнаар хэрэглэhэнэй, колхозуудта а[...] эмхидхэлгые hайжаруулhанай ба тэрэнэй т[...] гуримшуулhанай ашаар ажалай бүтээсые [...] лүүлгэ хангаха. Колхозуудта ажалай бүтээсы[...] шэлүүлхэ шухала урмашуулга болодог байhа[...] рэhээнь колхознигуудта hара бүридэ аванс х[...] үгэдэг болохо. Колхозуудые хүтэлбэрилхы[...] нуудаар хангаха хүдэлмэри үргэлжэлүүлх[...] хозуудай олон тоото кадрнуудые бэлэдхэлгын [...] hайжаруулха.

14. Зургаадахи табанжэлдэ совхозуудта [...] ажахын продукци үйлэдбэрилгые горьтойгоо[...] жөөхэ, 1960 ондо совхозууд болон хамhабарии[...] хынуудай зүгhөө 915 миллион хүрэтэр пүүд [...] таряа, 1,5 миллион тонно хүрэтэр мяха, 6,8 м[...] тонно хүрэтэр hү, 79,2 мянган тонно хүрэтэр [...] ба 2 миллиард шахуу үндэгэ гүрэндэ ту[...] болгохо.

Хүдөө ажахын культурануудай ургасые ба[...] ажалай ашаг олзые дээшэлүүлhэнэй, мүн сов[...] та даалгажа үгтэhэн эдлүүриин газарые бүр[...] наар хэрэглэhэнэй ашаар эдлүүриин газар[...] гектар бүридэ таряанажалай ба малажалай[...] дукт улам бүри ехээр абаха гээшэ совхозууд[...] хала зорилго гэжэ тоолохо.

Хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилгые [...] лүүлгэдэ, газараа болон үйлэдбэриингөө бүх[...] сэг хэрэгсэлнүүдые зүбөөр *ашаглалгада,* [...] тоосоое бэхижүүлгэдэ болон продукциин өөр[...] химдаруулгада үндэhэлэн совхоз бүхэнэй ол[...] тэйгээр хүдэлмэрилгэ хангаха.

15. Ой модоной ажахын талаар табанжэлэй [...] соо 190 миллион гектар талмай дээрэ ой модо[...] жэлгын хүдэлмэри бэелүүлхэ, 3 миллион га [...] талмай дээрэ ажахыда шухала хэрэгтэй ба [...] нөөр ургадаг модонуудые тариха; 3,8 милл[...] талмай дээрэ ой модоной зүндөө ургахад[...] hалха, 370 мянган гектарhаа бага бэшэ [...] дээрэ саб жалга зубшуулан ба элhэтэй газар[...] хамгаалалгын модонуудые тариха, тэрэшэлэ[...] хозуудай газар дээрэ 460 мянган гектарта [...] хамгаалгын зуруу д модонуудые тариха.

16. Хүдөө ажахын культурануудай ургасы[...] шэлүүлхэ ба малажалай ашаг олзые ехэ б[...] тухай шэнжэлэн үзэхэ гээшэ хүдөө а[...] наукын шухала зорилго гэжэ тоолохо. Хүдөө а[...] зүбөөр эрхилхэ, хүрьhэнэй-сагай уларилай зо[...] ридэ тааралдаха үлэмжэ hайн севооборот бии [...] хо, хүдөө ажахын үйлэдбэриие зүбөөр хубаа[...] хүрьhэ элдүүрилгые hайжаруулха, хүдөө а[...] культурануудай селекциие ба үрэhэ абалгые [...] жаруулха, утэгжүүлгэ эгээн лэ ехэ ашагтайга[...] рэглэхэ, малажалда племенной хүдэлмэри [...] руулха асуудалнуудые шэнжэлэн зохёолгодо, [...] шэлэн колхозуудай, МТС-үүд болон совхо[...] экономикын асуудалнуудые зохёолгодо онсо[...] рал хандуулха.

V. Транспортын ба хэлхеэ-холбооной талаар

Түмэр замай, уhанай, автомобильна ба агаарай транспортын техническэ хэмжээе саашадань хүгжөөн дэбжээхэ, түмэр замые үргэнөөр электрификацилга ба бүхы түхэлэй транспортые мүнөө үеын, эрхим hайн локомотивуудаар болон бусад түхэлэй hодвижной составаар хангаха гээшэ транспортын талаар зургаадахи табанжэлэй түсэбэй шухалын шухала зорилго гэжэ тоолохо.

Транспортын болон хэлхеэ-холбооной талаар 1956—1960 онуудта доро дурсагдаhан гол даалгабаринуудые тогтоохо:

1. **Түмэр замай транспортын** талаар түмэр замаар эд товарай эрьесые багсаахада 1.374 миллиард тонно километр хүрэтэр гү, али 1955 онойхитой сасуулбал 42 процентээр дээшэлүүлхэ. Түмэр замаар холо газарта ашаа зөөлгые али болохоор хороохо ба тэрэниие зөөлгын үные химдаруулха.

Замай ажахые hайжаруулха ба шэнэдхэн hэльбэхэ хэмжээнүүдые бэелүүлхэ. Мүнөө ашаглагдажа байhан түмэр замуудта багсаахада 65 мянган километр шэнэ рельс, тэрэ тоодо 58 мянган километртэ томо рельснүүдые табиха. Бутархай хайр шулуун дээрэ табигдаhан замые табанжэлэй эсэс хүрэтэр 61 мянган километр хүрэтэр ута болгохо. Шпалнуудые үмхирсэгүй болохо талаар шухала хэмжээнүүдые абаха, мүн түмэрбетон шпалнуудые олоор хэрэглэдэг болохо.

Түмэр замаар юумэ бүри ехээр шэрэдэг болохо зорилгоор транспортда электровозууд болон тепловозуудые олоор хэрэглэн, түмэр замай транспортын зүдхэхы хүсые техническэ талаар шэнэдхэн байгуулха хүдэлмэри хэхэ. 1960 ондо бүхы ашаанай 40—45 процентнь электровозууд болон тепловозуудаар шэрэгдэхэ ёhотой. Табанжэлэй турша соо 2.000-hаа үсөөн бэшэ электровоз, тэрэ тоодо найман голтой тус бүридөө 5.700 мориной хүсэтэй 40[...] тровоз, тэрэшэлэн хоёр секцитэй 2250 магистр[...] тепловоз түмэр замай транспортда үгэхэ.

Хүсэ ехэтэй шэнэ локомотивуудые бүтээд[...] лохо, 1956 — 1957 онуудта 2.500 — 3.000 м[...] хүсэтэй, нэгэ секцитэй ашаанай тепловозууды[...] сажирска тепловозуудые болон электровоз[...] тэрэшэлэн газотурбовозуудые проектировалж[...] шажа үзэхын тулада бүтээн гаргаха. 1957 онhо[...] лэн түмэр замай транспортда манёврово тепло[...] дые үгэхэ.

Сернистэ дизельнэ түлишөөр хүдэлдэг тепло[...] дые ашаглаха талаар хэмжээнүүдые зо[...] бэелүүлхэ. Электровозууд болон тепло[...] дые заhабарилхын тулада база байгуулха.

Табанжэлэй турша соо түмэр замай транс[...] 255 мянганhаа үсөөн бэшэ ашаанай вагон, т[...] лэн 18,6 мянган пассажирска вагон [...] Ехэ болгогдоhон кузовтай, хушалтатай [...] нуудые, механическаар хүйтэрүүлэгдэдэг ба [...] тричествээр дулаасуулагдадаг, ехэ хэмжээнэ[...] терннүүдтэй изотермическэ вагонуудые, тэрэ[...] сула металлаар хэгдэhэн, дулаан хүйтэн[...] талаар тааруу агаараар хангагдадаг пасса[...] вагонуудые нэмэжэ гаргаха.

1957 ондо ашаанай вагонуудай паркые авт[...] ческаар холбогдодог болгожо дүүргэхэ. 1959 [...] рэтэр түмэр замай паркын тормозгүй вагон[...] автотормозуудаар хангалгые түгэсхэхэ, ашаг[...] да ябадаг вагонуудай паркые автоматическа [...] hайн тормозуудаар хангаха хүдэлмэри эхилх[...]

(Үргэлжэлэлынь удаадахи номерто)

Редактор Д. Л. ЛОБСАН[...]

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—46-32, заместителя редактора — 32-74, отв. секретаря — 27-37, партийной жизни, сельского хозяйства — 47-59, пропаганды и переводов — [...] культуры и быта, промышленности — 34-05, местной информации и писем — 24-74, корректорская — 32 67, бухгалтерия 37-22. Для международных переговоров — 16.

Н—00664. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. №